

ÖREBRO

Ks 781/2015

Sociala
investeringar

Slutrapport sociala investeringar

Skolfam

Beslut i Kommunstyrelsen, den 22 januari 2019

Datum: 2018-12-11

Dokumentansvarig på politisk nivå: Kommunstyrelsen

Dokumentansvarig på tjänstemannanivå: Kommundirektör

Ansvariga för utvärderingen: Utvärderingsteamet för sociala investeringar

SAMMANFATTNING

Den sociala investeringen *Skolfam* startade våren 2016 och beviljades 5,6 miljoner kronor för genomförande under tre år. Satsningen har syftat till att öka familjehemsplacerade barns måluppfyllelse i skolan för att de ska nå behörighet till gymnasiet, men också att utveckla samverkan mellan skolan och socialtjänsten. Satsningens målgrupp har varit barn i åldrarna 7–14 år som är familjehemsplacerade av Örebro kommun i Örebro kommun, vilket är 21 barn. Det manualbaserade arbetssättet har gett teamet, skolan, socialtjänsten och familjehemmet en systematik i arbetet för att tydliggöra varje barns utvecklingsnivå. Genom ett gemensamt kartläggningsarbete har de skapat individuella planer för barnen, som ska leda mot målet att barnet ska nå så höga kunskapsmål som barnet är kapabel till.

Satsningen beskrivs som positiv och har satt fokus på de familjehemsplacerade barnen och deras behov. Starten försenades ett halvår vilket har inneburit att det är svårt att genomföra de uppföljande kartläggningarna i tid inför satsningens avslut. Enligt de kvantitativa resultaten har arbetssättet varit till stort stöd för skolpersonalen, socialtjänsten och familjehemmet i deras kontakt med barnet och respektive verksamhet för att kunna ge barnet ökat stöd för ökad måluppfyllelse i skolan. Satsningen har även visat sig förbättra samverkan mellan skolan och socialtjänsten. Det går att urskilja en minskning av andelen icke godkända betyg vid en jämförelse av perioden utan respektive med Skolfam. Dock är minskningen marginell vid en jämförelse av periodens start och slut. Det krävs ett större underlag och en längre mätperiod för att kunna fastställa ett samband. Satsningen har i nuläget uppnått den kvantitativa målsättningen om att 80 procent av de familjehemsplacerade barnen som inkluderas i Skolfam undviker omplacering till HVB (utfall 95 procent). Målsättningen om att 80 procent av de familjehemsplacerade barnen ska uppnå gymnasiebehörighet har däremot ännu inte uppnåtts (utfall 50 procent).

Det är på kort sikt svårt att påvisa att satsningen genererat ekonomiska effekter som överstiger kostnaderna. Det beror framförallt på att de mått som ligger till grund för beräkning av eventuella besparingar än så länge är svåra att dra slutsatser av, eftersom tillräckliga data ännu inte finns tillgänglig. På längre sikt tyder dock mycket på att satsningen kommer vara lönsam i ett kommunal-ekonomiskt perspektiv, under förutsättning att effekterna för målgruppen utvecklas som förväntat. Dessa effekter är framförallt kopplade till andelen elever som förbättrat sina betyg samt sett en förbättring av den pedagogiska och psykologiska kartläggningen. Om det visar sig att målgruppen i större utsträckning än tidigare uppnår gymnasiebehörighet, minskar risken för ett framtida utanförskap och sannolikt även kostnaderna. Dessa mått kommer följas i den uppföljande utvärderingen 2021. Sammantaget finns behov av att justera återföringen till totalt 62 procent av den ursprungliga återföringsplanen. Utifrån utvärderingens resultat, lämnas nedanstående förslag till implementering:

- Fortsatt utveckling av gemensamt arbetssätt, med skola och socialtjänst i samverkan, i syfte att öka måluppfyllelsen för särskilt utsatta grupper, framförallt familjehemsplacerade barn.

I framtagandet av slutrapporten har följande personer medverkat:

Britt Lindström, projektledare
Marie Cesares Olsson, tidigare projektledare
Silke Steinborn, projektmedarbetare och specialpedagog
John Beers, projektmedarbetare och psykolog

Lena Mantler, verksamhetschef Socialförvaltningen
Anna-Karin Landström, enhetschef Socialförvaltningen
Lena Carlsson, enhetschef Kommunstyrelseförvaltningen
Soile Leino, verksamhetschef psykologgruppen
Margareta Borg, förvaltningschef Förvaltningen förskola och skola
Susanne Bergström, förvaltningschef Socialförvaltningen

Biträdande rektor, Gumaeliuskolan
Mentor, Gumaeliuskolan
Specialpedagoger, Gumaeliuskolan

Ansvariga för utvärdering och slutrapport:
Simon Björhed, nationalekonom, Utvärderingsteamet för sociala investeringar
Yvonne Haneskog, processledare sociala investeringar

Projektägare: Margareta Borg, förvaltningschef Förvaltningen förskola och skola

Datum för godkännande av projektägare: 2018-12-11

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	2
1 BAKGRUND.....	6
1.1 Problemformulering	6
1.2 Syfte, målgrupp och målsättning	6
1.3 Utgångspunkt och metod för satsningen.....	7
1.4 Organisation	8
2 RESULTAT- OCH EFFEKTRDOVISNING.....	8
2.1 Förutsättningar	8
2.2 Mål - Familjehemsplacerade barn ges förbättrade förutsättningar att klara sin skolgång.....	9
2.2.1 Arbetssätt och metod	9
2.2.2 Genomförda aktiviteter	10
2.2.3 Resultat	11
2.3 Mål - Utvecklad samordning och samverkan mellan skolan och socialtjänsten 22	
2.3.1 Arbetssätt och metod	22
2.3.2 Genomförda aktiviteter.....	23
2.3.3 Resultat	23
2.4 Intervjuresultat	27
2.5 Ekonomiska effekter	31
2.6 Satsningens kostnader.....	33
2.7 Kostnadsnyttoanalys.....	34
3 ANALYS OCH SLUTSATSER.....	35
3.1 Slutsatser.....	35
3.2 Komponentanalys.....	37
4 FÖRSLAG TILL BESLUT.....	37
4.1 Förslag till implementering	37
4.2 Plan för återföring	37
5 FORTSATT ARBETE	40
5.1 Fortsatt utvärdering	40
5.2 Utvecklingsområden	40
BILAGOR.....	41
Bilaga 1 – Utvärderingsschema	41
Bilaga 2 – Att vara med i Skolfam, vad betyder det?	42

1 Bakgrund

1.1 Problemformulering

Forskning visar att familjehemsplacerade barn lämnar skolan med betydligt sämre betyg och är i lägre grad behöriga till gymnasieskolan än sina jämnåriga. Det i sin tur resulterar i kraftigt förhöjda risker för fysisk och psykisk ohälsa, missbruk, kriminalitet och arbetslöshet. Enligt ansökan finns fem möjliga riskfaktorer som förklarar vägen till skolmisslyckande för placerade barn. Det är erfarenheter och upplevelser före placeringen, låg självkänsla, avbrott i skolgången, bristande kontinuitet samt låga förväntningar. En av de viktigaste skyddsfaktorerna är utbildning. Att säkerställa att varje placerat barn får en god skolgång utifrån sina individuella förutsättningar för lärande är enligt forskning en kraftfull åtgärd för att bryta negativa mönster. Samtidigt finns det många olika verksamheter och aktörer kring ett placerat barn och därmed ett stort behov av samordning och samverkan mellan dessa. Personalgrupper som möter familjehemsplacerade barn saknar ibland kompetens kring förhållningssätt och bemötande av dem och dess familjer. En del av de familjehemsplacerade har också ett flöde mellan placeringar i familjehem och på HVB (hem för vård och boende), vilket leder till bristande kontinuitet under uppväxten och ytterligare svårigheter att prestera i skolan. Placerade barns skolgång behöver därför stärkas för att öka deras förutsättningar till goda framtidsutsikter. Kommunens omhändertaganden av barn medför ett särskilt ansvar för att skapa de bästa förutsättningarna för att dessa barn ska lyckas. För det krävs en välutvecklad samverkan mellan skolan och socialtjänsten.

Satsningen Skolfam genomförs, enligt ansökan, från januari 2016 och tre år framåt och har beviljats 5,6 miljoner kronor för sitt genomförande. Detta innebär att det vid tidpunkten för slutrapportens och effektutvärderingens framtagande kvarstår några månaders arbete inom ordinarie tidsram för satsningen. Skälet till att slutrapporten skrivs i detta skede är för att säkerställa underlag för beslut om implementering och eventuellt fortsatt arbete, i syfte att undvika glapp i verksamheten. Därefter har slutlig förankring av slutrapporten om förslag till beslut pågått hösten 2018.

1.2 Syfte, målgrupp och målsättning

Enligt ansökan syftar Skolfam främst till att öka familjehemsplacerade barns måluppfyllelse i skolan för att de ska nå behörighet till gymnasiet, men också att generera ett minskat behov av framtida samhälleliga insatser och att utveckla samverkan mellan skola och socialtjänst.

Satsningens målgrupp är barn som placeras i familjehem av Örebro kommun i Örebro kommun. Enligt ansökan kan satsningen totalt hantera mellan 30–40 barn mellan åldrarna 7–14 år. Alla familjehemsplacerade barn som uppfyller kriterierna för målgruppen erbjuds möjlighet att ta del av Skolfam. Barnen är inte utvalda för att de skulle ha särskilda behov eller svårigheter utan för att de råkar tillhöra en statistisk grupp i samhället, med högre risker för skolmisslyckanden än andra. Vid ansökan var det viktigt att antaganden inte görs i förväg om att barn i familjehem har varit med om svåra upplevelser, omsorgsbrist eller missbrukande föräldrar, även om sannolikheten för detta rimligtvis är högre än genomsnittet i den här gruppen.

Skolfam förväntas bidra till att fler familjehemsplacerade barn ges förbättrade förutsättningar att klara sin skolgång, uppnå måluppfyllelsen, bli behöriga till gymnasieskolan och påbörja ett nationellt program. Satsningen förväntas också bidra till att färre familjehemsplacerade barn

behöver omplaceras från familjehem till HVB, färre familjehemsplacerade barn blir beroende av stöd från socialtjänstens öppenvård och av eventuella behov av försörjningsstöd i vuxen ålder på grund av svårigheter med att ta sig in i arbetslivet med egen försörjning.

Den kvantitativa målsättningen är att 80 procent av de familjehemsplacerade barnen som inkluderas i Skolfam ska uppnå gymnasiebehörighet och att lika stor andel undviker omplacering till HVB. Målsättningen är att satsningen även bidrar till förbättrad samverkan mellan skolan och socialtjänsten.

1.3 Utgångspunkt och metod för satsningen

Skolfam är ett etablerat arbetssätt sedan tidigare arbete i andra kommuner för att stärka skolresultat i grundskolan för barn placerade i familjehem. Arbetssättet är manualbaserat och bygger på principen om samverkan mellan skolan och socialtjänsten för att förebygga misslyckanden i skolan. Skolresultaten står i fokus och arbetet bedrivs därför med skolan som arena och med pedagogiken som verktyg. Ett team bestående av psykolog och specialpedagog genomför en individuell kartläggning i samverkan med barnets och familjens barn- och familjehemssekreterare. Kartläggningen genomförs med hjälp av normerade tester och bedömningsinstrument av elevens förutsättningar att klara skolan. Fokus ligger på styrkor och svagheter i svenska och matematik, men även relationen mellan elev och lärare, elevens intellektuella begåvning, kognitiva, sociala och praktiska färdigheter samt känslomässiga status ingår också.

Kartläggningen utgör sedan grund för en plan som skapas av skolpersonalen, familjehemmet och Skolfamteamet tillsammans. I samråd mellan skolpersonal, familjehem och teamet samt med hjälp av den samlade erfarenhet som finns runt barnet och de resultat som framkommer genom teamets kartläggning tydliggörs barnets utvecklingsnivå och potential. Utifrån individuella och realistiska förväntningar upprättas stegvisa mål i en plan. Planen ska leda mot målet att eleven ska täppa igen kunskapsluckor, bli optimalt utmanad och nå så höga kunskapsmål som eleven är kapabel till. Det vill säga skapa förutsättningar för en lyckad skolgång. Planen och dess mål följs sedan kontinuerligt upp och förnyas tillsammans med Skolfamteamet och övriga inblandade, fram till dess barnet går ut grundskolan. För att nå de förväntade målen krävs lyhörd vägledning och för uppgiften anpassat stöd till såväl personal som till familjehem och barnet. Det är viktigt att samtliga inblandade har ett inkluderande synsätt så att barnet får rätt stöd och hjälp inom ramen för det sammanhang det befinner sig, både i sin klass och i familjehemmet. Efter två år upprepas kartläggningen med samma normerade tester och bedömningsinstrument som användes första gången. Uppföljningen resulterar i att de individuella resultaten kan mätas.

Då Skolfam är ett komplement till den ordinarie elevhälsan i skolan och till socialtjänstens familjehemsvård är samverkan mellan parterna viktig för att uppnå optimalt resultat av satsningen. Goda relationer behöver upprättas såväl mellan de professionella som med familjehemmet och barnet. Även barnets vårdnadshavare är ofta en betydelsefull samverkanspart, där en konstruktiv relation eftersträvas. Samverkan förväntas leda till ökad förståelse för och utbyte mellan skolan respektive socialtjänstens verksamheter. En Skolfamsatsning föregås av en utbildningsdag som genomförs av den nationella organisationen för Skolfam.

1.4 Organisation

Enligt Skolfams modell bildas team kring varje enskild elev som är delaktig i Skolfam. Skolfamteamen består av tre olika professioner: psykolog, specialpedagog och socialsekreterare. De tre professionerna är i Örebro kommun organiserade under psykologgruppen, Centralt skol- och välfärdsstöd samt socialtjänsten. Satsningen samordnas av en projektledare på 25 procent. Enhetscheferna för respektive enhet ingår i ledningsgruppen och har träffat teamet en gång i månaden. Utöver detta har teamet träffats varannan vecka, det vill säga projektledare, psykolog, specialpedagog och två gruppleadare för familjehemsenheten (för socialsekreterare som arbetar mot familjehem respektive barnen och föräldrarna). Förvaltningschefen för Förvaltningen förskola och skola är projektägare för satsningen. Det finns även en nationell samverkan kring Skolfam som presenteras på www.skolfam.se.

2 Resultat- och effektrevisning

2.1 Förutsättningar

I projektet finansieras tre heltidstjänster, en psykolog, en specialpedagog en socialsekreterare samt en projektledare på deltid. Socialtjänsten var klar med sin rekrytering i oktober 2015, medan rekrytering av psykolog och specialpedagog blev klar i april 2016. Detta bidrog till att den inledande fasen i projektet fördröjdes och att den sammanlagda projekttiden minskade från tre år till två och ett halvt år. Satsningens start påverkades även av att utformning av samtyckesblanketten tog tid. Detta medförde att den första kartläggningen av ett barns skolresultat inte startade förrän i slutet av september 2016. Under projekttiden har det skett flera byten av personal vilket enligt projektledaren ofta är påfrestande då det tar tid för ny personal att sätta sig in i arbetet. Med ett år kvar av genomförandet slutade projektledaren och ny projektledare tillträdde 1 januari 2018. Psykologen slutade i april 2018 och ersättare tillträdde i augusti. Skolfam är manualbaserat vilket har underlättat vid personalbytena och när satsningen väl startat. Förutom samlade kunskaper i manualen för hur Skolfam ska genomföras har erfarenheter kunnat nyttjas genom det utarbetade nätverket inom Skolfam nationellt och dess samordnare. Samtliga medarbetare fick inför starten av Skolfam en gemensam informationsdag från Skolfam Göteborg.

Psykolog och specialpedagog samplacerades i början av satsningen på samma avdelning som socialsekreterarna, vilket har haft stor betydelse för ett bra samarbete inom de olika teamen. På grund av platsbrist var psykologen och specialpedagogen under en period tvungna att flytta från familjehemsenheten, vilket genast visade sig försvåra det dagliga arbetet. Trots att omlokaliseringen inte innebar någon avsevärt lång sträcka, innebar det fysiska avståndet att möjligheten till snabba avstämningar med varandra försvårades och känslan av att de olika professionerna var ett team försvagades. Under den senare delen av projektet har psykolog och specialpedagog återigen samlokaliseras med socialtjänsten.

Enligt modellen ska alla barn få en andra kartläggning (K2) två år efter första kartläggningen (K1), för att se om insatserna under de två åren har gett resultat. Förutsättningen för att kunna genomföra K2 inom projekttiden har försämrats genom fördröjningen av starten. Vid tiden för skrivande av rapporten kommer inte resultat av K2 att kunna redovisas för barn som har ingått i Skolfam.

2.2 Mål - Familjehemsplacerade barn ges förbättrade förutsättningar att klara sin skolgång

Enligt ansökan har satsningen flera mål som relaterar till att familjehemsplacerade barn ges förbättrade förutsättningar att klara sin skolgång. Dessa delmål listas nedan och beskrivs sammantaget i följande avsnitt.

- Familjehemsplacerade barn ges förbättrade förutsättningar att klara sin skolgång.
- Fler familjehemsplacerade barn fullföljer grundskolan och uppnår måluppfyllelsen.
- Fler familjehemsplacerade barn blir behöriga till gymnasieskolan och påbörjar ett nationellt gymnasieprogram.
- Fler familjehemsplacerade barn fullföljer en gymnasieutbildning.
- Fler familjehemsplacerade barn påbörjar vidare studier eller kommer i arbete efter avslutad skolgång.

2.2.1 Arbetsätt och metod

Skolfam i Örebro har i sitt arbete följt manualen¹ så långt det varit möjligt. Efter att team bildats informerade barnets socialsekreterare vårdnadshavarna om Skolfam och inhämtade samtycke till barnets deltagande i projektet samt samtycke till att relevant information hos socialtjänsten fick lämnas till Skolfams psykolog och specialpedagog. Teamet informerade föräldrarna, familjehemmet, barnet och skolan om vad det innebär att delta. För att alla inblandade ska förstå hur arbetet ska gå till och vem som har vilken roll har teamet arbetat med bildstöd för att förtydliga arbetsgången, se bilaga 2 ”Att vara med i skolfam – vad betyder det”.

Skolfams psykolog och specialpedagog gör en individuell kartläggning (K1) och tillsammans med barnets och familjehemmets socialsekreterare gör de en första bedömning av barnets förutsättningar att klara skolan på ett bra sätt. Kartläggningen består av en pedagogisk del och en psykologisk del och barnen fick välja var någonstans testningen skulle ske. Antalet tester och tidsåtgången vid testningen begränsades för det mesta till en dag. De pedagogiska kartläggningsinstrumenten varierar något beroende på vilken årskurs barnet går i och ger kunskap om elevens styrkor och eventuella luckor i svenska och matte. Den psykologiska delen bedömer relationen mellan elev och lärare, elevens intellektuella begåvning, kognitiva, sociala och praktiska färdigheter och känslomässiga status och testerna väljs efter barnets biologiska ålder. Familjehemmet och skolan fick enkäter om barnets adaptiva färdigheter och bidrog med muntlig information om barnets utveckling. Kartläggningens resultat ligger till grund för en Skolfamplan som skapas av skolpersonalen, familjehemmet och teamet tillsammans. Där det är möjligt involveras även vårdnadshavarna. Efter två år upprepas kartläggningen (K2) med samma tester som användes första gången. Skolfamteamet följer utvecklingen i skolan och reviderar Skolfamplanen löpande på uppföljningsmötena som sker var 6–8 vecka på skolan. Efter varje möte skickar psykolog eller specialpedagog den gemensamt framtagna planen till samtliga deltagare. Samtliga vårdnadshavare har kontinuerligt fått planerna hemskickade. Skolfamplanen ligger sedan till grund för nästa möte. Den innehåller tre delar; utvärdering av tidigare insatser, nuläge samt insatser till nästa

¹ <http://www.skolfam.se/nyheter/skolfams-manual-utgava-5-2017/>

Skolfammöte. I de fall kartläggningen ger tecken på att barnet har behov av att utredas ytterligare sker en utredning för ställningstagande till eventuell diagnos av skolans elevhälsa eller hälso- och sjukvården.

Skolfamteamet arbetar indirekt med barnet genom att följa upp barnets skolutveckling och att handleda skolans ordinarie personal och familjehemmet. Barnet har kontakt med sin socialsekreterare men utöver det ska barnet egentligen inte märka av teamet. Vissa barn är i behov av mycket stöd och vissa barn klarar sig i skolan utan några specifika extrainsatser. Skolan har ansvar över sina elevers skolgång och står för kostnader för eventuella insatser. En god förutsättning för att lyckas är att bland annat rektor deltar vid Skolfammötena. Rektor får då insyn i den enskilda elevens skolgång och kan se till att det finns tillräckliga personalresurser. Insatserna varierar för varje elev och skola. Det utses en ansvarig vuxen som ska se till att insatsen genomförs inom den tilltänkta tidsramen. Skolfam strävar efter elevens delaktighet men det finns inga krav på att eleven ska delta på Skolfammöten. Dock ska varje elev blir tillfrågad om hen har några önskemål eller vill vara med på möte inför och efter varje uppföljningsmöte. De elever som inte deltar på mötena kommer till tals via familjehemmet, barnsekreteraren eller mentorn som haft enskilt samtal med barnet.

2.2.2 Genomförda aktiviteter

Antalet familjehemsplacerade barn som var aktuella för att ingå i satsningen var från början 29–30, men vid tiden då denna slutrapport skrivs finns det totalt 21 barn i satsningen (ungefär hälften av barnen har varit flickor respektive pojkar). Anledningen till att det blivit färre barn som inkluderats i satsningen beror på att några avbrutit placering eller bytt kommun. Skolfamteamet, som består av specialpedagog, psykolog samt barn- och familjehemssekreterare, har sedan september 2016 genomfört 22 initiala kartläggningar med de familjehemsplacerade barnen. Dessa kartläggningar består av en pedagogisk- och psykologisk del och uppföljning av dem kommer att påbörjas i november 2018. Teamet har även upprättat totalt 129 olika Skolfamplaner i olika uppföljningsgrader (se tabell 1).

Tabell 1. Antal framtagna Skolfamplaner t.o.m. 2018-09-07

Skolfamplan	Antal
A = Första Skolfamplanen	22
B = Andra uppföljande Skolfamplan	22
C = Tredje uppföljande Skolfamplan	20
D = Fjärde uppföljande Skolfamplan	16
E = Femte uppföljande Skolfamplan	13
F = Sjätte uppföljande Skolfamplan	12
G = Sjunde uppföljande Skolfamplan	10
H = Åttonde uppföljande Skolfamplan	7
I = Nionde uppföljande Skolfamplan	5
J = Tionde uppföljande Skolfamplan	1
Totalt	129

I olika konstellationer följer teamet utvecklingen för barnen i skolan genom att anordna uppföljande och/eller stödjande möten var 6–8 vecka. Totalt har 530 möten anordnats och i tabell 2 nedan presenteras antalet möten fördelat på profession:

Tabell 2. Antal uppföljande eller stödjande möten fördelat på profession t.o.m. 2018-09-07

Profession	Antal möten
Specialpedagog	58
Psykolog	32
Barnsekreterare	63
Familjehemssekreterare	44
Specialpedagog och psykolog	65
Alla fyra professioner	218
Psykolog och barnsekreterare	1
Gruppledare, psykolog och specialpedagog	30
Gruppledare	4
Barn- och familjehemssekreterare, specialpedagog	15
Totalt	530

2.2.3 Resultat

Enkätundersökningar

I maj 2018 gavs separata utvärderingsenkäter ut till all skolpersonal, alla barn- och familjehandläggare samt till alla familjehem som varit involverade i arbetet med Skolfam. Varje separat undersökning innehöll specifika frågeställningar kopplat till den svarandes område (skola, socialtjänst eller familjehem). Även de barn som varit familjehemsplacerade och deltagit i den sociala investeringen fick innan sommarlovet (maj-juni) en utvärderingsenkät med frågor kopplade till arbetet med Skolfam. Resultatet av dessa undersökningar presenteras i kommande avsnitt.

Utvärderingsenkät riktad till skolpersonal

38 av 62 besvarade enkäten som riktade sig till skolpersonal (61 procent), där de svarande bestod av 16 lärare/mentorer, 14 specialpedagoger, 7 rektorer och 1 kurator. 42 procent av de svarande har varit involverade i arbetet med Skolfam i tre eller fler terminer, 55 procent i en till två terminer samt 3 procent i mindre än en termin.

Resultatet av utvärderingsenkäten visar att det råder delade meningar hos skolpersonalen ifall Skolfam varit ett hjälp/stöd till en förbättrad kontakt med barnet, familjehemmet, vårdnadshavaren eller socialtjänsten (se diagram 1). Mer än en tredjedel (37 procent) anser att Skolfam inte varit till någon hjälp alls i kontakten med familjehemmet och vårdnadshavaren, medan 32 respektive 24 procent anser detsamma gällande kontakten med barnet och socialtjänsten. Enkätundersökningen visar dock inte vilken profession som har angivit vilket svar, vilket kan ha en påverkan på resultatet.

De svarande bedömer att Skolfam varit till mest hjälp/stöd i deras kontakt med barnet och socialtjänsten (63 procent svarat *I hög grad* eller *Till viss del*), medan 45 procent anser att stödet i kontakten med vårdnadshavare inte varit bra (svarat *Inte så bra* eller *Inte alls*).

Diagram 1. I vilken grad har Skolfam varit till hjälp/stöd för skolpersonalen i kontakten med:

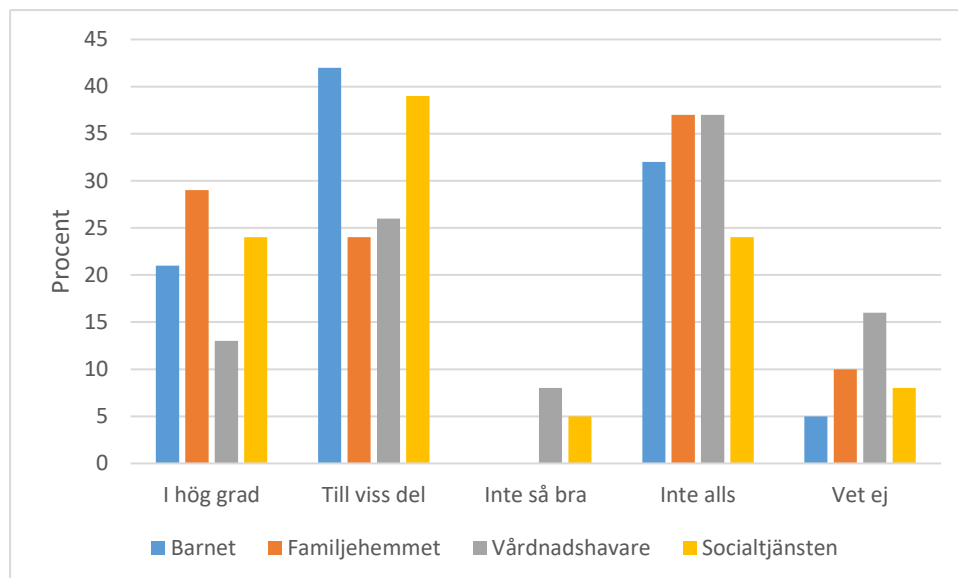
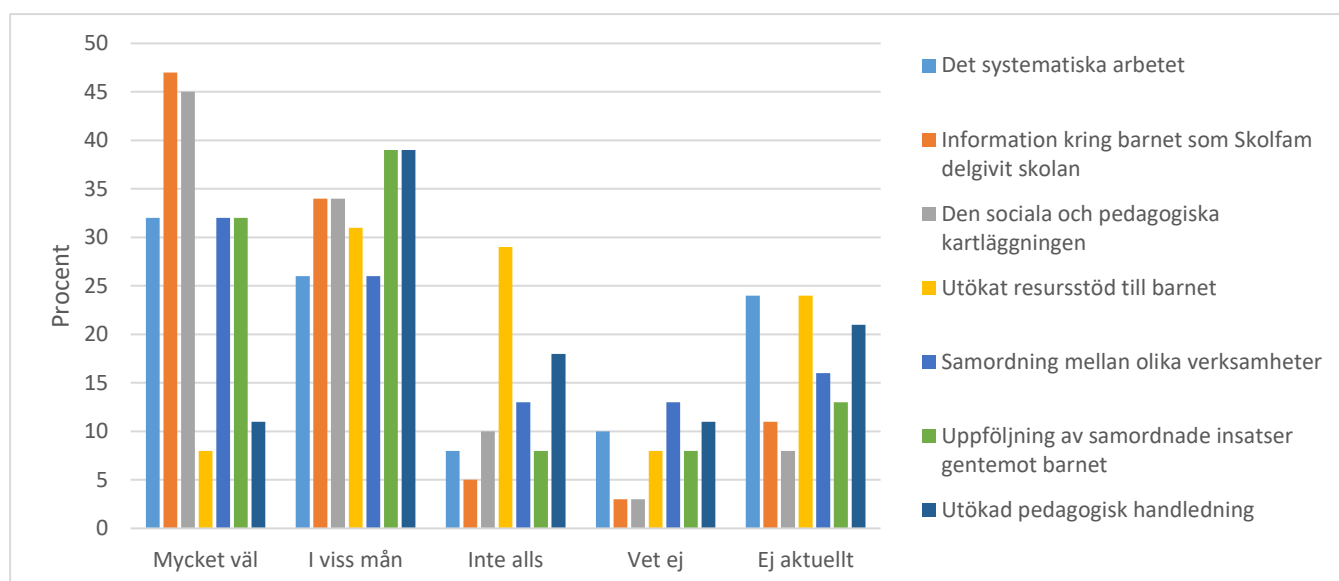

Diagram 2 visar hur skolpersonalen anser att Skolfam varit ett hjälp/stöd i olika avseenden². De som besvarat enkäten anser att den information kring barnet som Skolfam delgivit skolan varit ett mycket bra stöd för personalen (47 procent svarat *Mycket väl*), samt den sociala och pedagogiska kartläggningen (45 procent svarat *Mycket väl*). Skolpersonalen anser att det utökade resursstödet till barnet varit minst behjälpligt, där 29 procent av de svarande angivit *Inte alls*. Vad detta beror på framgår inte av enkätsvaren.

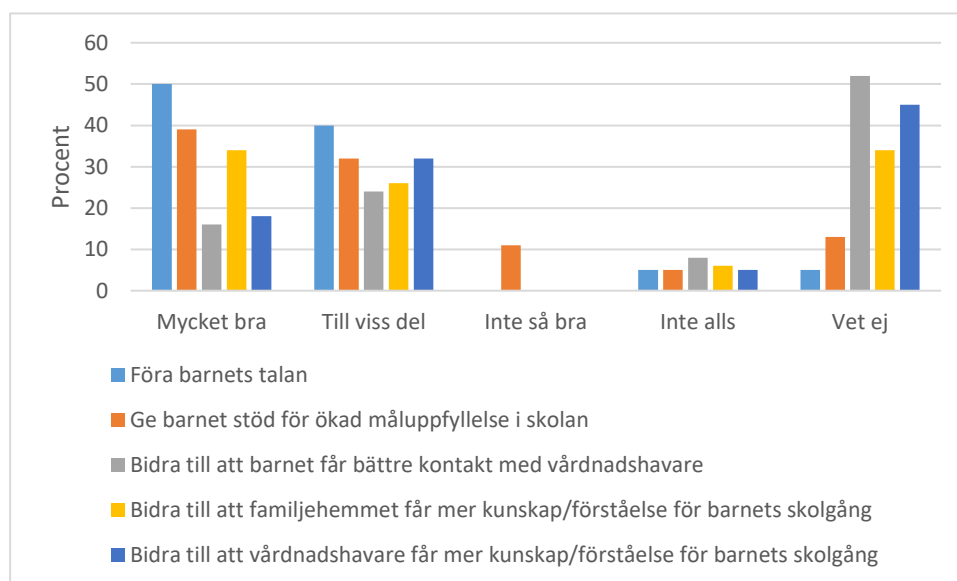
Diagram 2. I vilken grad Skolfam varit ett hjälp/stöd till skolpersonalen i följande avseenden:

² Svartalternativen har hämtats från de undersökningsenkäter som gavs ut under HT 2016, VT 2017 och VT 2018.

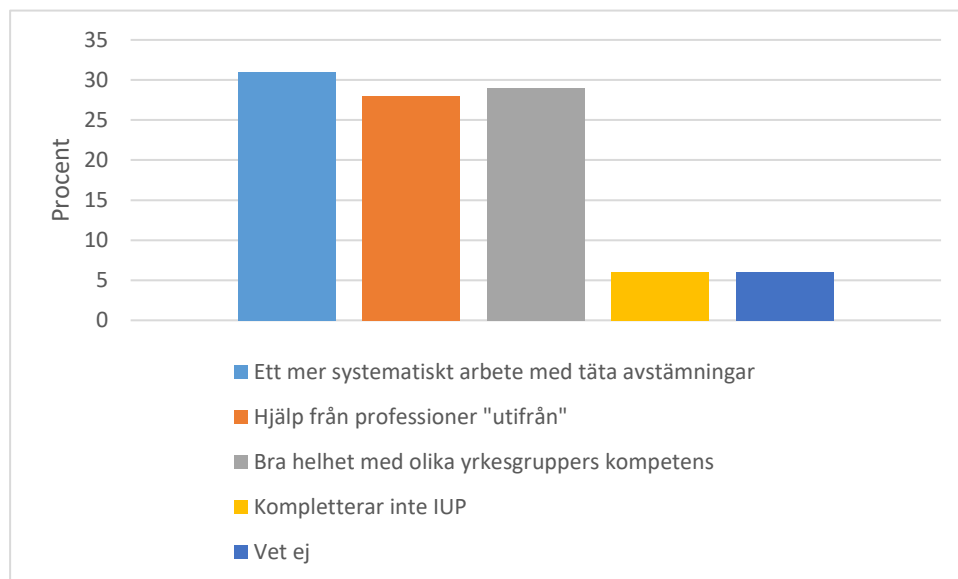
Enkätresultaten visar att en majoritet av skolpersonalen upplever att Skolfams arbete/modell fungerar mycket bra när det gäller att föra barnets talan samt ge barnet stöd för ökad måluppfyllelse i skolan (90 respektive 71 procent har svarat *Mycket bra* eller *Till viss del*), se diagram 3 nedan. Dock antyder resultaten att skolpersonalen inte har lika bra insyn i hur arbetet/modellen med Skolfam bidrar till att barnet får en förbättrad kontakt med sin vårdnadshavare, eller ifall vårdnadshavaren får mer kunskap/förståelse för barnets skolgång, då 52 respektive 45 procent besvarat frågan med *Vet ej*. Det råder även delad uppfattning kring ifall familjehemmet får mer kunskap/förståelse för barnets skolgång genom modellen, där 34 procent svarat *Mycket bra*, 26 procent svarat *Till viss del* och 34 procent svarat *Vet ej*. Anledningen till att skolpersonalen svarat *Vet ej* kan bero på att de inte kommer i kontakt med dessa frågor i och med sin profession, men detta framgår inte i enkätsvaren.

Diagram 3. Hur skolpersonalen upplever Skolfams arbete/modell när det gäller att:

I utvärderingsenkäten fick skolpersonalen ange på vilket sätt de anser att Skolfamplanen kompletterar en IUP (individuell utvecklingsplan) för de familjehemsplacerade barnen. Frågan gick att besvara med ett eller flera svarsalternativ, där alternativen *Skolfam ger ett mer systematiskt arbetsätt med täta avstämningar*, *Hjälp från professioner "utifrån"* samt *Planen ger en bra helhet med olika yrkesgruppers kompetens* valdes av flest (alla tre svarsalternativ fick cirka 30 procent). Svarsalternativen *Kompletterar inte en IUP* och *Vet ej* valdes av 6 procent vardera. Resultatet presenteras i diagram 4 nedan.

Diagram 4. Hur skolpersonalen anser att Skolfamplanen kompletterar en IUP för familjehemsplacerade barn.

Utvärderingsenkät riktad till Barn- och familjehandläggare

Utvärderingsenkäten gavs ut till alla barn- och familjehandläggare på Socialförvaltningen i Örebro kommun som varit involverade i arbetet med Skolfam. 17 av 20 besvarade enkäten (85 procent), där de svarande bestod av 10 barnhandläggare och 7 familjehandläggare. I resultaten som följer nedan går det inte att urskilja vilka av de svarande som varit barn- respektive familjehandläggare, därför kommer hädanefter dessa endast refereras till som handläggare.

65 procent av handläggarna svarade att de känner till innehållet i Skolfamplanen mycket väl, medan resterande andel anser att de känner till planen ganska väl. 82 procent av de svarande har varit involverade i Skolfam i mer än ett år, 12 procent mellan 6 månader och ett år och 6 procent i mindre än ett halvår.

Resultatet av utvärderingsenkäten visar att Skolfam varit till mest hjälp/stöd för handläggarna i deras kontakt med skolan och familjehemmet (94 respektive 70 procent har svarat *I hög grad* eller *Till viss del*), se diagram 5. 35 respektive 29 procent av handläggarna som besvarat enkäten anser att Skolfam inte alls varit ett stöd i kontakten med vårdnadshavare och barnet. Dock anser fortfarande de flesta av handläggarna att Skolfam givit någon typ av stöd i kontakten med vårdnadshavare och barnet (41 respektive 53 procent har svarat *I hög grad* eller *Till viss del*). Störst andel som svarat *Vet ej* har angivit stöd i kontakten med vårdnadshavare (24 procent).

Diagram 5. I vilken grad har Skolfam varit till hjälp/stöd för handläggarna i kontakten med:

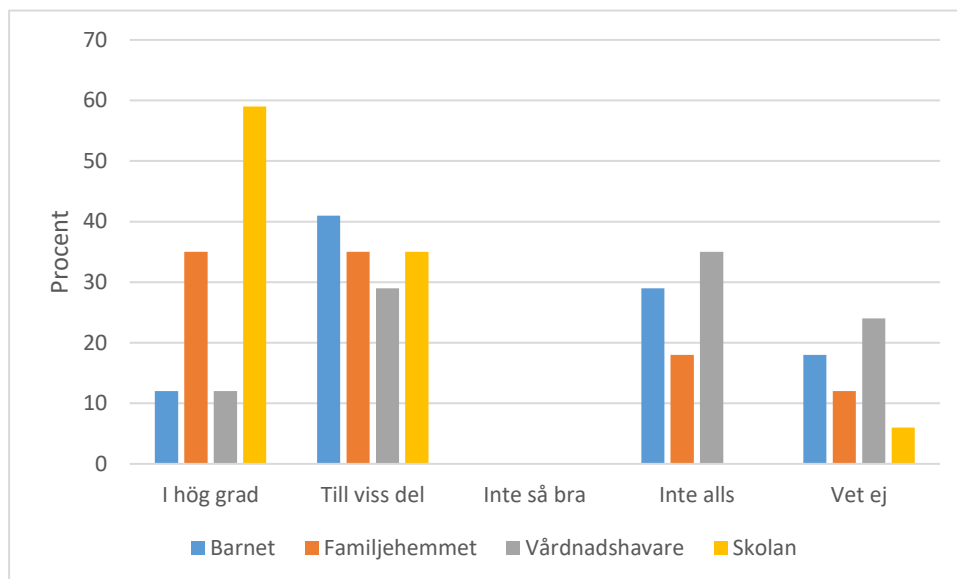
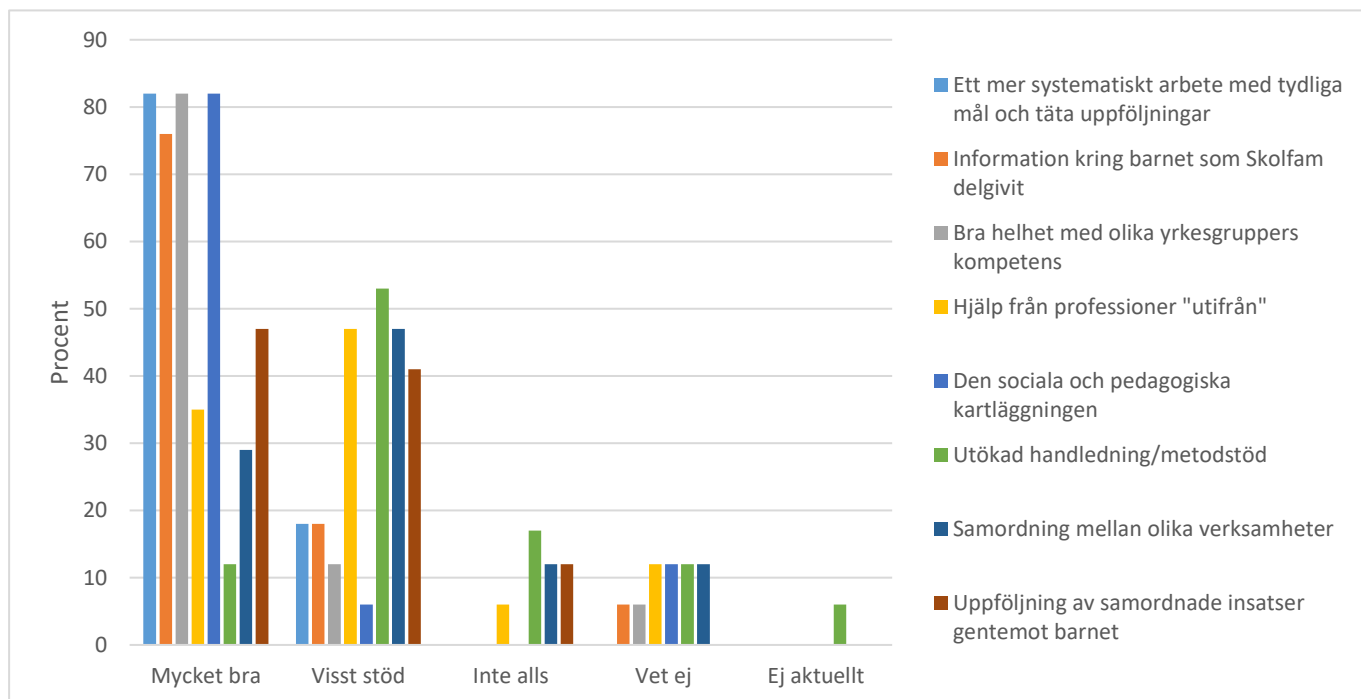

Diagram 6 visar hur handläggarna anser att Skolfam varit ett hjälp/stöd i olika avseenden³. Ett systematiskt arbete med tydliga mål och täta uppföljningar anser handläggarna varit ett mycket bra stöd (82 procent har svarat *Mycket bra*). De anser även att Skolfam ger en bra helhet med olika yrkesgruppers kompetens samt att den sociala och pedagogiska kartläggningen varit ett mycket bra stöd (även här har 82 procent besvarat frågan med *Mycket bra* för båda avseendena). 76 procent av handläggarna anser att den information som Skolfam delgivit kring barnet varit ett mycket bra stöd. Den största andel som svarat *Inte alls* har angivit Utökad handledning/metodstöd (17 procent).

Diagram 6. I vilken grad Skolfam varit ett hjälp/stöd till handläggarna i följande avseenden:

³ Svartalternativen har hämtats från de undersökningsenkäter som gavs ut under HT 2016 och VT 2018.

Utvärderingsenkät riktad till familjehemmen

Totalt 11 av 19 familjehem (58 procent) som haft barn placerade hos sig under tiden för den sociala investeringen besvarade enkäten, varav 9 anser att Skolfam bör fortsätta som en ordinarie verksamhet i Örebro kommun. Familjehemmen fick även besvara hur de upplevt Skolfam i olika avseenden (se diagram 7 nedan), där majoriteten av de svarande anser att arbetet/modellen är mycket bra för att föra barnets talan, ge barnet stöd för ökad måluppfyllelse i skolan samt ge familjehemmet stöd. Inget familjehem anser att Skolfam är direkt dåligt i något avseende, dock anser 45 procent av familjehemmen att de inte vet ifall Skolfam kommer bidra till att barnet får bättre kontakt med sin vårdnadshavare. Två sammanfattande kommentarer av de som besvarat enkäten citeras nedan:

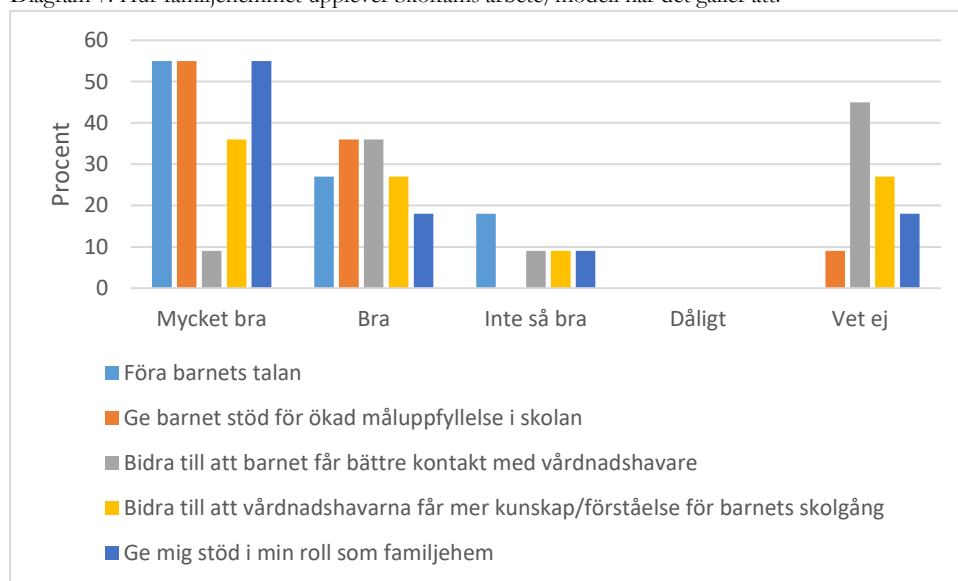
”Skolfam i kombination med familjehemsplaceringen har varit helt avgörande för barnets framgångar.”

”Mycket kunniga och professionellt bemötande. Har alltid barnet i fokus. Ser möjligheterna i varje individ. Anpassar saker efter barnet och dess behov.”

En av de svarande anser att Skolfam borde vara behovsstyrt och inte endast erbjudas till familjehemsplacerade barn, se nedan citat:

”Jag tycker Skolfam ska rikta sig mot elever med behov och inte bara vara för elever med familjehemsplacering. Svårt om ej skolan har resurser för att möjliggöra planering eller vi som familjehem.”

Diagram 7. Hur familjehemmet upplever Skolfams arbete/modell när det gäller att:

Utvärderingsenkät riktade till barnen

En utvärderingsenkät som riktade sig till alla barn i åldern 7–14 år som placerats i familjehem (av Örebro kommun i Örebro kommun) och erbjudits insatsen Skolfam gavs ut innan sommarlovet 2018. 16 av 21 elever deltog i enkätutvärderingen (76 procent), där de fick besvara frågor kring Skolfamarbetet och skatta sina svar inom gradskalan 1-5 (där en 1:a ses som mest negativ och en 5:a mest positiv). Det bör tilläggas att Skolfam arbetat indirekt med barnet, där det huvudsakliga arbetet sker utan att barnet är inkopplat, vilket kan göra det svårt för barnet/barnen att se ett samband mellan Skolfam (Skolfamplanen) och en eventuell progression i skolan.

Resultatet av utvärderingsenkäten visar att majoriteten av eleverna anser att Skolfam är en bra idé (63 procent har besvarat frågan med 4 eller 5), se diagram 8. Resultatet antyder dock att det råder

delade meningar kring själva Skolfamplanen, där 31 procent av eleverna svarat att de inte vet vad de tycker om planen, 19 procent har angivit svarsalternativ 5, 37 procent har svarat 3 samt 13 procent har angivit 2. De elever som valde att lämna en kommentar till frågan formulerade sig på följande sätt:

”Skolfam hjälper mig och många andra barn med t.ex. hur man ska få bättre koncentration.”

”Planen är bra, så man vet hur bra man är.”

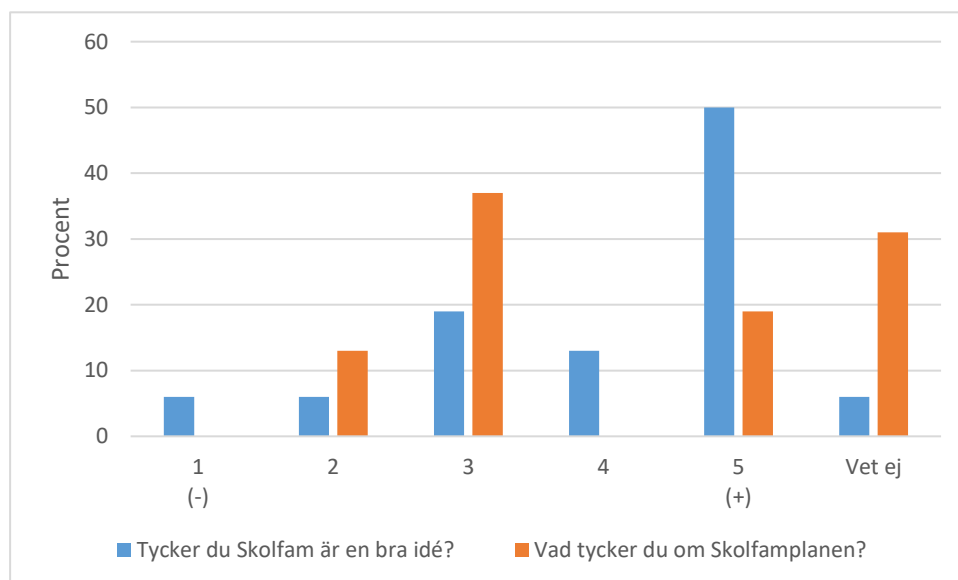
”Vet ej, så där, märker ingen skillnad.”

Utvärderingsenkäten tog även upp frågan kring hur Skolfam kan förbättras. Här lämnade eleverna förslag om tydligare uppgifter, en mer detaljerad plan om vad Skolfam ska leda till samt utökat fokus mot elever som inte är familjehemsplacerade. Två av kommentarerna citeras nedan:

”Skulle vilja att Skolfam berättar vad det skulle bli för skillnad i skolan.”

”Jag vill inte själv, hjälp dem som behöver hjälp istället. Man ska fokusera på alla inte bara på dem som bor i familjehem. För det kan kännas som att man är konstig då.”

Diagram 8. Elevernas uppfattning om Skolfam och Skolfamplanen.

I diagram 9 nedan visas resultatet för elevernas uppfattning kring den psykologiska och pedagogiska kartläggningen, den uppföljande återkopplingen av kartläggningarna samt hur eleverna upplever att de fått varit med och påverka samt blivit lyssnade till. 87 procent av de elever som besvarat frågan om kartläggningarna anser att de varit bra (besvarat frågan med 3, 4 eller 5). Även de kommentarer som eleverna lämnat antyder att kartläggningarna varit roliga och lätthanterliga. Två sammanfattande kommentarer citeras nedan:

”Man fick bra koll på sig själv.”

”Det var lätt och roligt!”

Majoriteten av eleverna uppfattar även återkopplingen av kartläggningarnas resultat som positivt, där 75 procent besvarat frågan med antingen 3, 4 eller 5, samt att de blivit lyssnade till (även här har 75 procent svarat 3, 4 eller 5). Av de kommentarer som eleverna lämnat verkar det ha varit

uppskattat att få veta hur de ligger till, både psykologiskt och pedagogiskt. Några av kommentarerna citeras nedan:

”Spännande. Trodde det hade gått bra.”

”Glad att det gick bra, men ni babblade för mycket.”

”Jag är superglad, jag fick jättebra resultat.”

Diagram 9. Elevernas uppfattning kring kartläggningen, återkopplingen och sin egen påverkan.

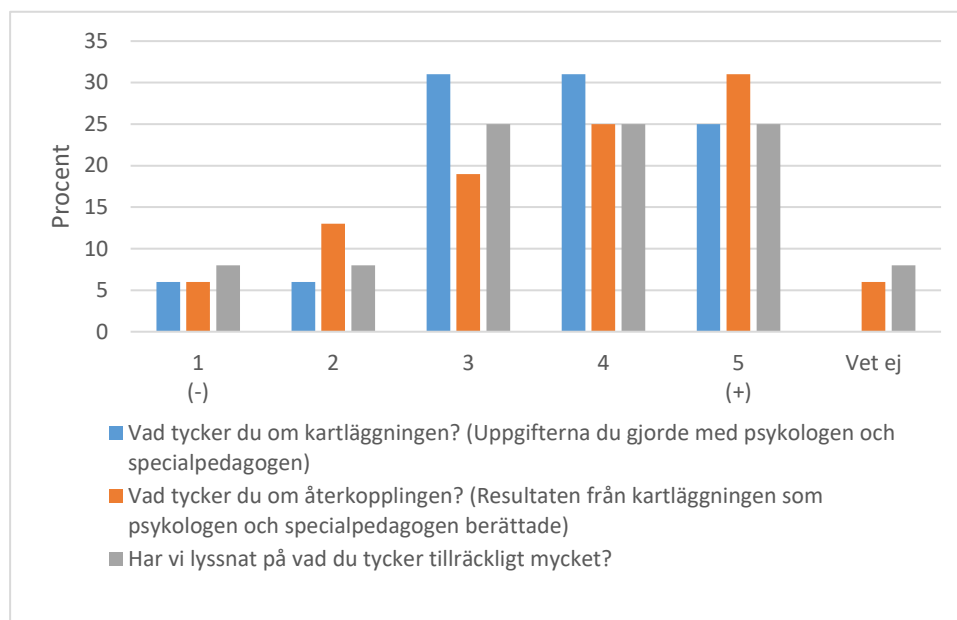

Diagram 10 nedan visar resultatet för hur eleverna själva skattar sin progression i skolan kopplat till arbetet med Skolfam. 88 procent av eleverna anser att de själva blivit bättre i skolan (svarat 3,4 eller 5), dock är resultatet mer otydligt om förbättringen skett på grund av Skolfam. En femtedel av eleverna har svarat att de inte vet ifall Skolfam hjälpt dem i sitt skolarbete, medan en femtedel angivit att de inte alls blivit hjälpta (angivit siffran 1 som svar på frågan). 56 procent av eleverna anser att de faktiskt blivit hjälpta av Skolfam (besvarat frågan med 3,4 eller 5). Denna spridning av resultatet visar sig även i de kommentarer som eleverna lämnat:

”Har inte märkt någon skillnad.”

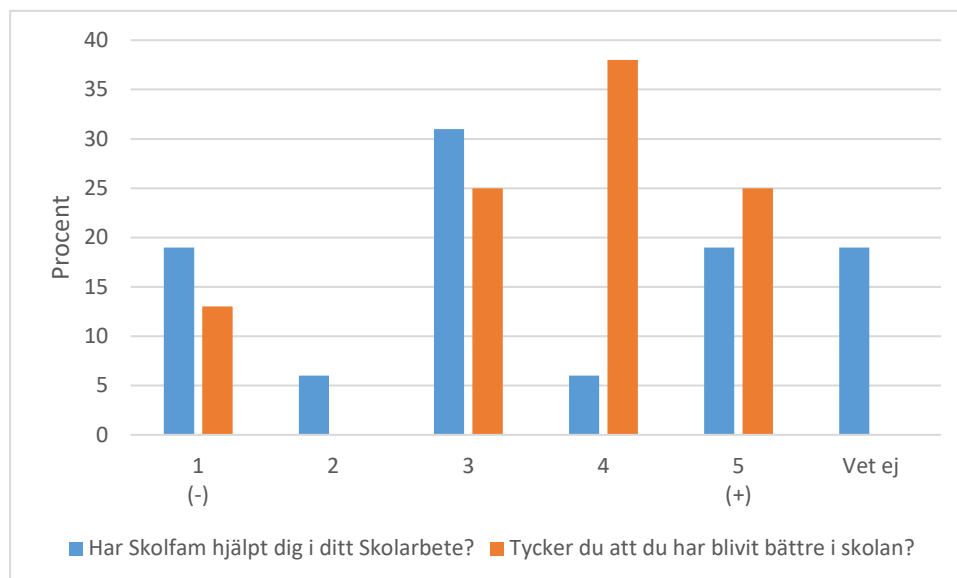
”Ja, jag har nått målen och utvecklats.”

”Har bara stressat upp mig.”

”Känns som jag utvecklats när Skolfam kom in, att jag tog skolan mer på allvar.”

”Har blivit bättre med kompisar.”

Diagram 10. Elevernas uppfattning av sin progression i skolan kopplat till arbetet med Skolfam.

I samband med utvärderingen framkom det att varje barn i genomsnitt haft fyra socialsekreterare under satsningen, där vissa barn haft så många som sex olika under perioden, samt att cirka hälften av alla barn har en eller flera neuropsykiatriska funktionsvariationer.

Sammanfattning av enkätresultat

Nedan följer en sammanfattning av de ovan nämnda utvärderingsenkäter som gavs ut i maj 2018 till skolpersonal, barn- och familjehandläggare, familjehem och de barn som ingått i satsningen.

Både skolpersonalen och handläggarna från socialtjänsten anser att informationen som Skolfam sammanställt kring barnet/barnen varit ett mycket stort stöd i deras arbete. Även den pedagogiska och psykologiska kartläggningen har setts som nyttig av både skola och socialtjänst. Majoriteten av skolpersonalen och handläggarna anser också att Skolfamteamet varit behjälpliga i personalens kontakt med barnet och i samverkan mellan skola och socialtjänst (dock anser 32 respektive 29 procent att Skolfam inte varit ett stöd i kontakten med barnet). Majoriteten av handläggarna har i sin utvärderingsenkät angivit att Skolfams systematiska arbete med tydliga mål och täta uppföljningar varit ett stort stöd. Majoriteten av skolpersonalen och familjehemmen anser att modellen fungerar bra när det gäller att föra barnets talan, ge barnet en ökad måluppfyllelse i skolan samt ge familjehemmet stöd.

Skolpersonalen, handläggarna och familjehemmen anser inte att Skolfam gett något stöd i kontakten med vårdnadshavarna. De är även osäkra på hur modellen bidrar till att barnet får ökad kontakt med sin vårdnadshavare, eller ifall vårdnadshavaren får en ökad kunskap/förståelse kring barnets skolgång. Det bör poängteras att detta inte varit det primära syftet med arbetet med Skolfam.

Majoriteten av de barn som ingått i satsningen och besvarat utvärderingsenkäten anser att kartläggningarna varit roliga och lätthanterliga. 88 procent av eleverna anser att de blivit bättre i skolan under perioden, där majoriteten anser att de blivit hjälpta av Skolfam.

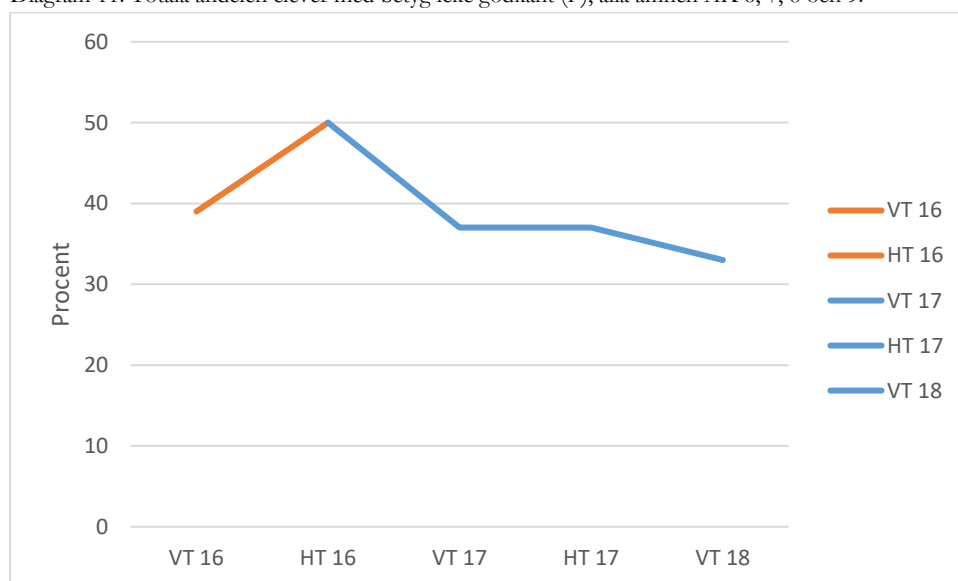
Utvärdering av betyg

För att mäta vilken effekt som arbetet med Skolfam haft på de familjehemsplacerade barnens progression i skolan jämförs betygen för alla elever från och med vårterminen 2016 till och med höstterminen 2018. En förhoppning med satsningen var att andelen icke godkända betyg (F) skulle minska. I diagram 11 nedan har 11 elever som under satsningens gång fått betyg sammanställts (elever från årskurs 6, 7, 8 och 9), där alla betyg från alla ämnen som eleverna haft har tagits med⁴. Antal ämnen med betyg för eleverna i de olika årskurserna kan variera, exempelvis har årskurs 6 haft ett betyg för ämnet NO medan eleverna i årskurs 7, 8 och 9 haft tre olika betyg (biologi, kemi och fysik), vilket är något som kan påverka resultatet. Även en förändring i svårighetsgrad mellan de olika årskurserna bör beaktas.

Eftersom satsningen endast pågått i cirka två år, samt att teamet inte aktivt arbetade med eleverna under första terminen (höstterminen 2016), går det inte med säkerhet koppla positiva resultat i betygsstatistiken till arbetet med Skolfam. En längre mätperiod med ett större urval skulle behövas för att kunna säkerställa ett samband.

I diagram 11 nedan har vårterminen och höstterminen 2016 tagits med och fungerar som basmätning (se orange markering), medan arbetet med Skolfam pågått från vårterminen 2017 till och med vårterminen 2018. Med ovan nämnda felkällor i beaktande, går det att urskilja en minskning av andelen icke godkända betyg vid en jämförelse av perioden utan Skolfam och perioden med Skolfam. Under perioden som arbetet fortlöpt har andelen icke godkända betyg minskat med 17 procent (mellan höstterminen 16 och vårterminen 18). Dock är minskningen endast marginell vid en jämförelse av starten och slutet av mätperioden (6 procent). Även om minskningen endast varit marginell, kan detta vara en första indikation på att eleverna faktiskt ökat sitt deltagande i undervisningen och att det på sikt även kommer visa sig i betygsstatistiken. Dock krävs det ett större underlag och en längre mätperiod för att kunna fastställa ett samband.

Diagram 11. Totala andelen elever med betyg icke godkänt (F), alla ämnen ÅK 6, 7, 8 och 9.

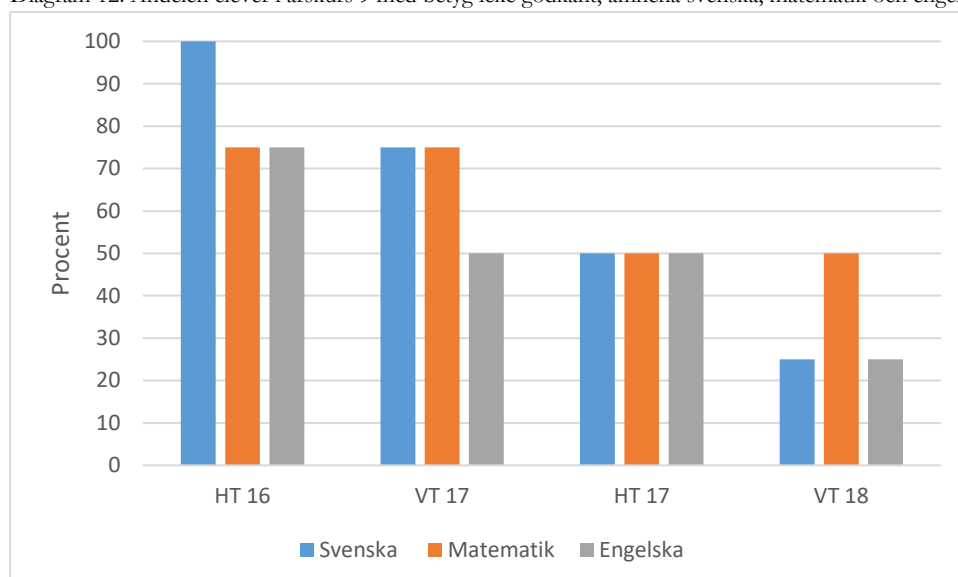

⁴ Även "streck" har tagits med, vilket används i de fall då det inte finns underlag för att bedöma elevens kunskaper p.g.a. frånvaro.

Elever till yrkes- och introduktionsprogram på gymnasiet

När denna slutrapport skrivs (hösten 2018) finns det fyra elever som tagit del av arbetet med Skolfam och som hunnit gå klart årskurs 9. Av dessa fyra elever är det ingen som behövt gå om ytterligare ett år i grundskolan (inget barn som medverkat i satsningen, oavsett årskurs, har behövt gå ett extra år i grundskolan). Diagram 12 nedan visar andelen icke godkända betyg för eleverna som hunnit gå klart årskurs 9 i ämnena svenska, matematik och engelska under hela Skolfam-perioden. Under höstterminen 2016, när Skolfam startade sitt arbete med eleverna, hade ingen av de fyra eleverna godkänt i svenska och 75 procent hade betyget icke godkänt i matematik och engelska. Ingen av dessa elever skulle vid mättillfället varit behöriga till gymnasiet. Andelen icke godkända betyg i de tre ämnena har sedan minskat allt eftersom arbetet med Skolfam fortskridit och vid vårterminen 2018 fick 75 procent av eleverna minst godkänt i svenska och engelska samt 50 procent i matematik. Dock krävs det ett större underlag och en längre mätperiod för att kunna fastställa ett samband mellan ökad måluppfyllelse i årskurs 9 och arbetet med Skolfam.

Diagram 12. Andelen elever i årskurs 9 med betyg icke godkänt, ämnena svenska, matematik och engelska.

Resultatet ovan innebar att två av de fyra eleverna blev behöriga till ett yrkesprogram på gymnasiet, medan en elev endast saknade ett betyg och därmed läser ett programinriktat individuellt val, där eleven följer schemat för ett yrkesprogram samtidigt som hen får undervisning i de grundskoleämnena som denne saknar för att sedan kunna skrivas in på ett nationellt program. En elev blev inte behörig och kommer därför läsa introduktionsprogram till gymnasiet.

I och med att endast två barn (eller tre, beroende på hur det programinriktade individuella valet värderas) uppnått gymnasiebehörighet, uppfylls ännu inte det kvantitativa måttet om att 80 procent av de familjehemsplacerade barnen som inkluderats i Skolfam ska ha uppnått gymnasiebehörighet.

2.3 Mål - Utvecklad samordning och samverkan mellan skolan och socialtjänsten

Enligt ansökan har satsningen flera mål som relaterar till utvecklad samordning och samverkan mellan skolan och socialtjänsten. Dessa delmål listas nedan och beskrivs sammantaget i följande avsnitt.

- Utvecklad samordning och samverkan mellan skolan och socialtjänsten, framför allt på en mer verksamhetsnära nivå.
- Ökade möjligheter att ta tillvara erfarenheter och kunskaper kring målgruppen och få förståelse för målgruppens behov av stöd i skolan.
- Tydligare rollfördelning mellan skolan och socialtjänsten kring dessa barn.
- Spillover-effekter på skolornas elevhälsoteam som gynnar samverkan och målgruppens behov.
- Färre familjehemsplacerade barn behöver omplaceras från familjehem till HVB.
- Färre familjehemsplacerade barn är beroende av stöd från socialtjänstens öppenvård.
- Färre familjehemsplacerade barn är beroende av försörjningsstöd vid vuxen ålder.

2.3.1 Arbetssätt och metod

Det är 16 olika Skolfamteam runt de 21 barn som ingår i satsningen. För att kunna etablera en god kontakt har psykolog och specialpedagog varit samplacerade hos socialsekreterarna. Förutom inbokade möten har det varit många mindre avstämningar, vilka avtog med flytten av psykolog och specialpedagog från huset där barn- och familjehandläggarna sitter. Detta har återupptagits efter flytten tillbaka till samma lokaler. Skolfams ledningsgrupp och team har träffats regelbundet. Diskussionerna i ledningsgruppen har bland annat handlat om vilka anpassningar av Skolfam-modellen som Örebro har behövt göra, såsom vid hemflytt, vårdnadsöverflytt, skolgång på särskola, Magelungen eller HVB-hem.

Teamet har presenterat modellen Skolfam för grundskolornas och friskolornas rektorer och specialpedagoger och socialtjänstens olika inriktningar. Teamet har tagit fram en powerpoint-presentation för återkoppling av kartläggningen och för att tydliggöra vilka tester psykolog och specialpedagog använder och vad de visar. På så sätt är det lättare för andra yrkesprofessioner att förstå tolkningen av resultatet. Teamet har även tagit fram en liknande presentation för barn för att på ett enklare sätt kunna förklara resultatet. För att nå engagemang och att tid och resurser avsätts från skolorna har Skolfamteamerna haft en tydlig struktur och rollfördelning i sitt arbete. När det har varit svårt för skolan att få kontakt med vårdnadshavaren har socialsekreterarna kunnat vara behjälpliga vilket främjat samarbetet. När teamet har bildats runt ett barn informeras skolans rektor som i sin tur bestämt vilka som ska ingå i de följande mötena. I Skolfamplanerna tydliggörs vilka uppdrag var och en har. Familjehemmets och barnets socialsekreterare har ett huvudansvar när det gäller att upprätthålla en god kommunikation och ett gott samarbetsklimat med familjehemmet och föräldrar. I deras uppdrag ingår också att följa barnets skolgång. Genom regelbundna möten på skolan blir det möjligt för familjehemmet att vara med i barnets skolutveckling på ett djupare sätt än genom exempelvis utvecklingssamtal en gång per termin. Specialpedagogen har exempelvis förklarat betygssystemet och kunskapskraven i skolan för

samtliga socialsekreterare i enheten för familjehem. Psykologen har föreläst om anknytningsproblematik för familjehemmen.

2.3.2 Genomförda aktiviteter

En förväntad effekt av satsningen var ett utvecklat samarbete/samordning mellan skola och socialtjänst. Verksamheterna och familjehemmen har följts upp regelbundet genom utskick av undersökningsenkäter, där de berörda professionerna fått besvara frågor kring vad de tyckt om det stöd som erbjudits samt hur samarbetet genom Skolfam fungerat. Efter att ha erhållit resultaten för dessa utvärderingsenkäter har Skolfamteamet bättre kunnat möta de behov som funnits hos skola, socialtjänst och familjehem. Undersökningsenkäter har skickats ut till skolan i oktober 2016, juni 2017 samt januari 2018, till socialtjänsten under oktober 2016 och januari 2018 samt till familjehemmen juni 2017 och januari 2018.

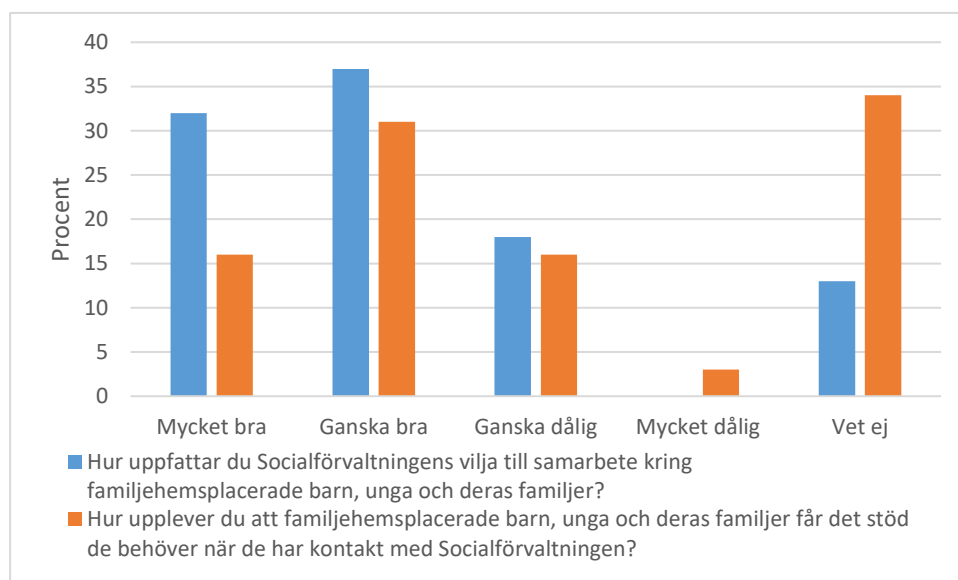
2.3.3 Resultat

I utvärderingsenkäterna som gavs ut i maj 2018 till de olika professionerna (skolpersonal, barn- och familjehandläggare samt familjehemmen) ställdes frågor angående samarbetet/samverkan mellan skola och socialtjänst under arbetet med Skolfam.

Utvärderingsenkät riktad till skolpersonal

Skolpersonalen fick besvara frågor angående skolans samarbete med Socialförvaltningen samt hur skolpersonalen ser på Socialförvaltningens arbete med familjehemsplacerade barn, unga och deras familjer. Resultatet visar att majoriteten av de som besvarade enkäten anser att samarbetet med Socialförvaltningen i arbetet kring de familjehemsplacerade barnen fungerar bra (69 procent svarade *Mycket bra* eller *Ganska bra*), se diagram 13. Dock bör det noteras att cirka en femtedel av skolpersonalen anser att samarbetet fungerar ganska dåligt (18 procent). 47 procent anser att familjehemsplacerade barn, unga och deras familjer får det stöd de behöver av Socialförvaltningen (svaret *Mycket bra* eller *Ganska bra*), 19 procent anser att de inte får det i den utsträckning som det finns behov av (svaret *Ganska dåligt* eller *Mycket dåligt*), medan 34 procent angivit att de inte vet vilket stöd barnen och deras familjer får vid kontakt med Socialförvaltningen.

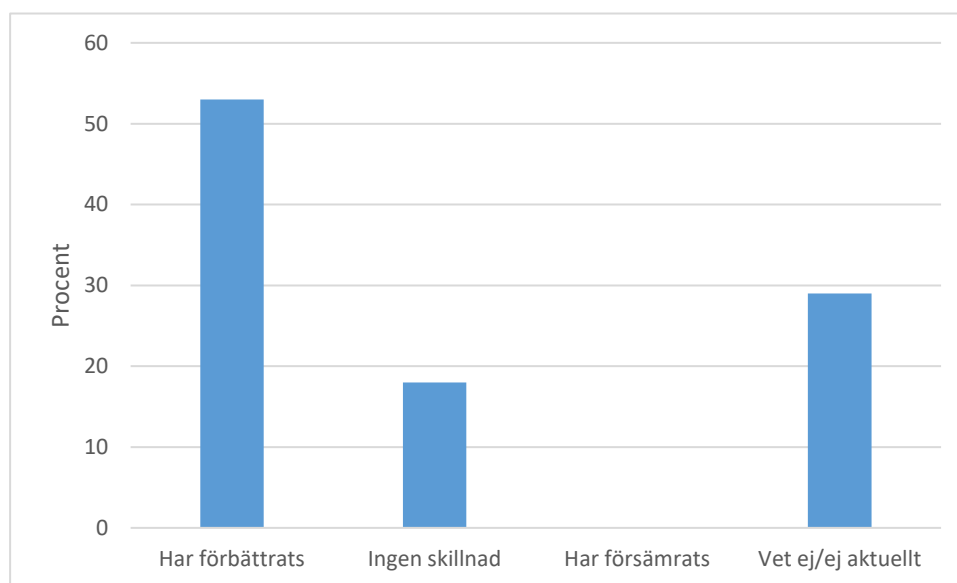
Diagram 13. Skolpersonalens uppfattning om Socialförvaltningens stöd/samarbete.

Resultatet ovan visar att det är cirka en femtedel av skolpersonalen som besvarade utvärderingsenkäten som anser att samarbetet med Socialförvaltningen fungerar ganska dåligt. Dock anser majoriteten av skolpersonalen att samarbetet/samverkan med Socialförvaltningen har förbättrats i och med arbetet med Skolfam, se diagram 14 nedan. 53 procent har angivit att det har förbättrats, 18 procent ser ingen skillnad, ingen av de svarande anser att samarbetet försämrats och för 29 procent har ett samarbete inte varit aktuellt eller så vet de inte. En kommentar som lämnats angående samverkan anges nedan:

”Samverkan har förbättrats i och med att vi sett dem mer och då fått bättre bild av vilka handläggarna är på socialtjänsten”.

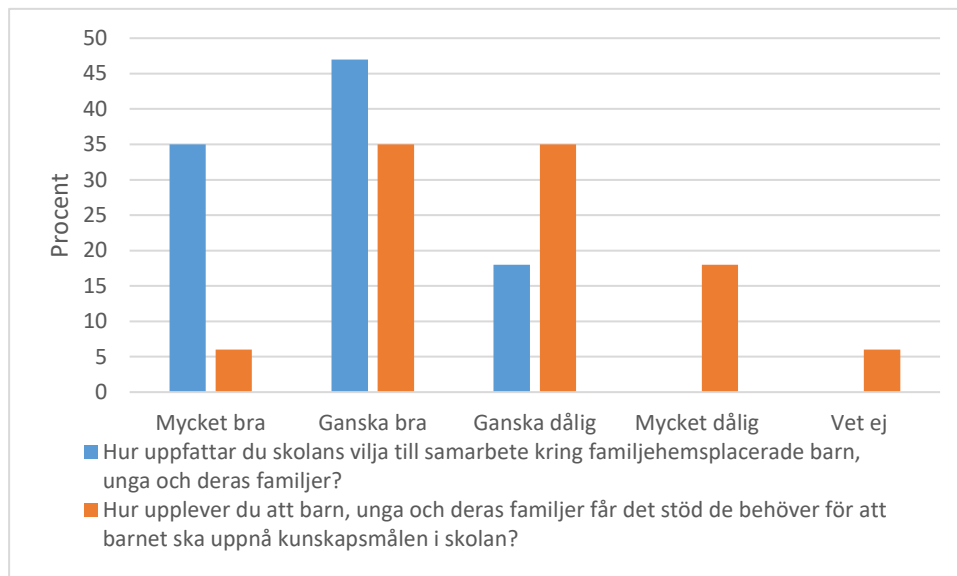
Diagram 14. Hur skolpersonalen anser att samarbetet/samverkan med Socialförvaltningen förändrats i och med arbetet med Skolfam.

Utvärderingsenkät riktad till barn- och familjehandläggare

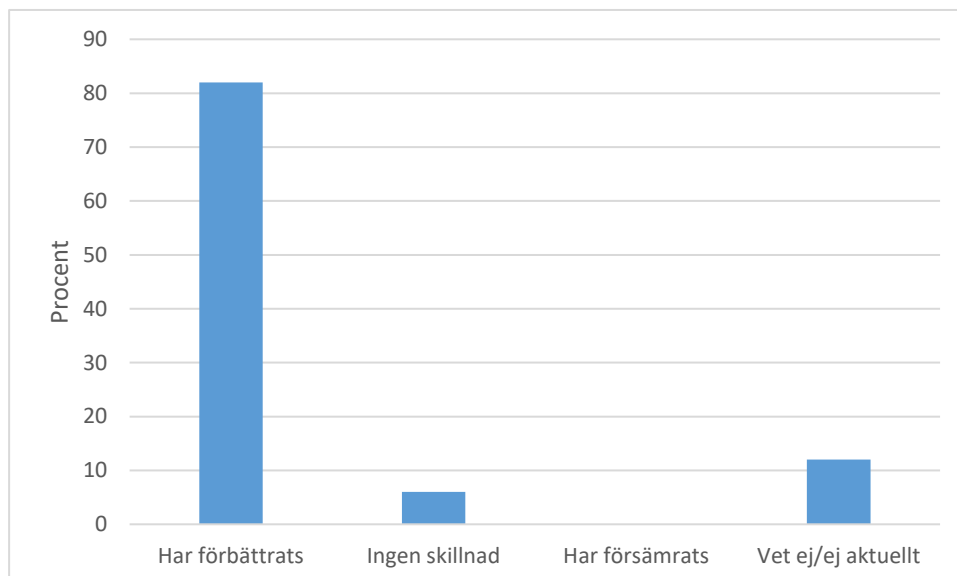
Till barn- och familjehandläggarna ställdes frågor angående Socialförvaltningens samarbete med skolan samt hur handläggarna ser på skolans arbete med familjehemsplacerade barn, unga och deras familjer. Resultaten visar att majoriteten av de som besvarade enkäten anser att samarbetet med skolan har fungerat bra (82 procent har svarat *Mycket bra* eller *Ganska bra*), se diagram 15 nedan. Cirka en femtedel (18 procent) anser att samarbetet fungerar ganska dåligt. Majoriteten av handläggarna anser att familjehemsplacerade barn, unga och deras familjer inte får det stöd de behöver av skolan för att uppnå kunskapsmålen (53 procent har svarat *Ganska dåligt* eller *Mycket dåligt*). 41 procent anser att de faktiskt får det stöd som de är i behov av (svarat *Mycket bra* eller *Ganska bra*), medan 6 procent angivit att de inte vet.

Diagram 15. Handläggarnas uppfattning om skolans stöd/samarbete.

I diagram 16 nedan visas resultatet för hur handläggarna anser att samarbetet/samverkan med skolan har förändrats i och med arbetet med Skolfam. En klar majoritet (82 procent) anser att samarbetet mellan skolan och Socialförvaltningen har förbättrats, medan 6 procent anser att det inte blivit någon skillnad och 12 procent inte ser det som aktuellt eller inte vet.

Diagram 16. Hur handläggarna anser att samarbetet/samverkan med skolan förändrats i och med arbetet med Skolfam.

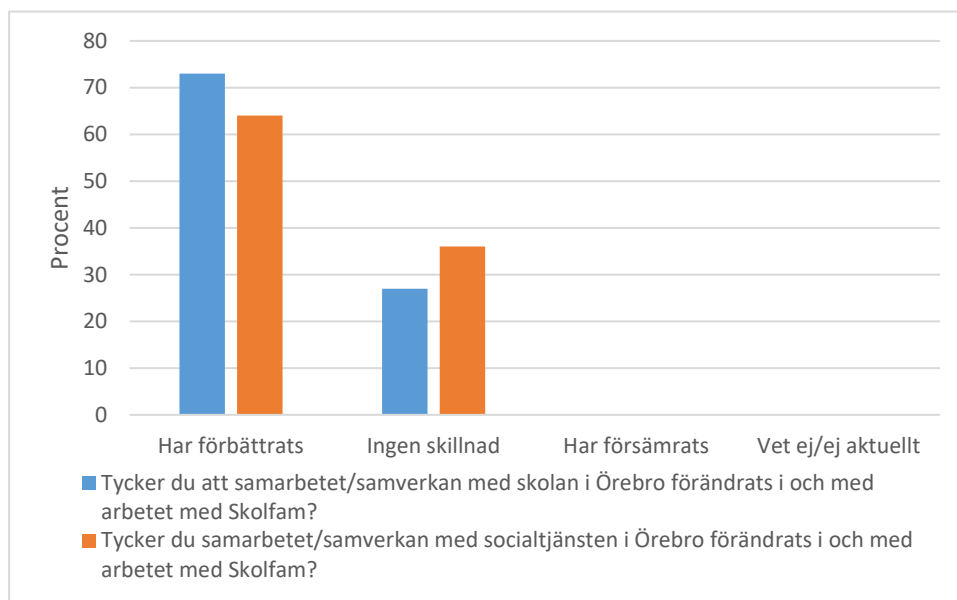
Utvärderingsenkät riktad till familjehem

Även familjehemmen fick besvara frågor kring hur samarbetet med skola och socialtjänst utvecklats i och med Skolfam (se diagram 17). De anser framförallt att samarbetet med skolan har förbättrats, även om majoriteten ser ett förbättrat samarbete även med socialtjänsten. De som valt att lämna en kommentar betonar vikten av täta träffar där alla parter kring barnet deltar och samarbetar. Flera kommentarer är formulerade på liknande sätt som citaten nedan:

”Samarbetet och förståelsen runt barnet blir tydligare när skola, soc och familjehem träffas och följer upp barnet med täta träffar. Alla vet vad som förväntas göras till nästa träff och då följer man upp så det blir gjort. Våldigt tydligt vem som gör vad”.

”Skolfam är mycket bra för alla inblandade kring barnet. Alla får samma tydliga information om vad som gäller och för att arbeta vidare. Bra med struktur och uppföljning, detta gynnar verkligen barnet, skolan, socialtjänsten, familjehemmet och biologiska föräldrarna. Samarbete är alltid bra och Skolfam ska få vara kvar!”

Diagram 17. Familjehemmens syn på samarbetet med skola och socialtjänst i och med arbetet med Skolfam.

Omplacering från familjehem till HVB

I ansökan till satsningen analyserades flödet mellan omplaceringar från familjehem till HVB för alla familjehemsplacerade barn i Örebro kommun. Under perioden 2008–2014 var det 14 av 57 barn som någon gång varit placerade i HVB, varav varje barn i genomsnitt placerats cirka 200 dagar. Eftersom satsningen endast riktat sig till familjehemsplacerade barn i Örebro kommun av Örebro kommun (till skillnad från ansökan), har HVB-statistik endast tagits fram för denna målgrupp. I tabell 3 nedan redovisas antal familjehemsplaceringar, antal och procentuell andel som omplacerades till HVB-hem samt antal placeringsdagar i HVB-hem för Skolfamperioden respektive en treårsperiod innan satsningen drog igång.

Eftersom Skolfam involverat de barn som under 2016 var familjehemsplacerade i Örebro kommun av Örebro kommun (21 barn) och inga nya barn tillkommit under 2017 och 2018, har jämförelsen gjorts med antalet barn som var familjehemsplacerade under 2013. Sedan har flödet mellan familjehem och HVB-placering tagits fram för dessa två målgrupper under perioden 2013–2015 respektive 2016–2018 (treårsperiod i båda fallen). Detta borde ge två relativt liknande urval vid en jämförelse av perioderna.

2013 fanns totalt 28 familjehemsplacerade barn i Örebro kommun av Örebro kommun, varav fyra av dessa omplacerades från familjehem till HVB någon gång under perioden 2013–2015 i sammanlagt 1 875 dagar. 2016, när arbetet med Skolfam startade, fanns 21 familjehemsplacerade barn i Örebro kommun av Örebro kommun där endast ett barn omplacerats från sitt familjehem till ett HVB-hem under perioden för satsningen (2016–2018). Dock skedde denna omplacering

under hösten 2018, vilket gör det svårt att specificera antalet placeringsdagar vid tidpunkten då denna slutrapport skrivs. Vid en jämförelse av perioderna omplacerades 14 procent av de familjehemsplacerade barnen innan arbetet med Skolfam (2013–2015) och 5 procent under perioden för satsningen (2016–2018).

Tabell 3. Placeringar, omplaceringar och placeringsdagar i HVB av familjehemsplacerade barn i Örebro kommun av Örebro kommun.

Period	Antal familjehemsplaceringar	Antal omplaceringar till HVB-hem	Andel omplaceringar (%)	Antal placeringsdagar
2013–2015	28 (år 2013)	4	14 procent	1 875
2016–2018	21 (år 2016)	1	5 procent	Ospecificerat

I och med att endast ett barn omplacerats från familjehem till HVB, uppfylls i nuläget det kvantitativa måttet om att 80 procent av de familjehemsplacerade barnen som inkluderas i Skolfam undviker omplacering till HVB (20 av 21 barn har ej omplacerats, d.v.s. 95 procent).

2.4 Intervjuresultat

Åtta öppna intervjuer har genomförts, i grupp eller individuellt, med nuvarande och tidigare projektledare, specialpedagog och psykolog i teamet, biträdande rektor, mentor och specialpedagoger på Gumaeliuskolan, ansvariga enhetschefer, verksamhetschefer och förvaltningschefer, varav en tillika projektägare. Totalt har 14 personer deltagit på intervjuerna, som syftat till att fånga sådana kvalitativa aspekter som inte synliggjorts av övriga uppföljningsdata. Intervjuerna har, utifrån en strukturerad intervjumall, fokuserat på hur satsningens mål och resultat har uppnåtts, samt hur upplevda positiva effekter respektive hinder och svårigheter har uppstått och visat sig. Vidare har diskussioner förts kring behov av fortsatt utveckling och eventuell implementering. Nedan redovisas resultaten från samtliga intervjuer, sammantaget under respektive rubrik.

Förutsättningar

Av intervjuerna framgår att Skolfam skulle startat i januari 2016, men rekrytering av psykolog och specialpedagog till teamet tog tid och starten försenades med ett halvår. Starten försenades ytterligare när det framkom att samtyckesblanketten inte hade utarbetats ordentligt. Enligt psykologen upplevdes denna process som besvärlig. Enligt specialpedagogen var satsningen inte helt förberedd logistiskt. Oklarheter kring ansvar och roller mellan projektledare och ansvariga chefer vid starten bidrog till förseningen, enligt tidigare projektledaren. Socialsekreterarna var inte med i processen inför att satsningen skulle starta och tid lades därför på förankring med dem. Inledningsvis presenterade teamet Skolfam även för de olika rektorerna på skolorna. Gumaeliuskolan upplevde starten som bra och informativ. Enligt de intervjuade har det varit viktigt att teamet skulle placeras nära socialsekreterarna, som teamet skulle samverka med. Till en början fick teamet en placering på kontor hos socialtjänsten, men kontoret var utan fönster och arbetsmiljön inte bra. Efter ett tag flyttade teamet till huset bredvid där arbetsmiljön var bättre, men de tappade kontakten med socialsekreterarna. Även om de flyttade ut under en period var grunden för ett samarbete lagd, enligt projektledaren.

Metod och praktiskt arbetssätt

Teamet har anpassat manualen så gott det går utifrån förutsättningarna i Örebro. Enligt specialpedagogen har de bland annat tagit fram en ordentlig struktur för skolmötena. Förutom den inledande kartläggningen med eleven är teamet ute i klasserna och observerar samt intervjuar vårdnadshavare. Enligt specialpedagogen har de tagit fram en powerpoint för hur de på bästa sätt kan presentera kartläggningstesterna för att sammanhanget mellan pedagogiken och psykologin ska bli tydligt. För att följa upp varje elevs Skolfamplan hålls möten var 6-8:e vecka, vilket kan variera beroende på elevens problematik. Enligt psykologen är det *”viktigt att vara effektiv i dessa möten då pedagogerna brottas med tidsbrist”*. Enligt mentor på Gumaelius blir det många möten och tar tid från lektioner, *”dock tycker jag det är positivt för barnet”*. Enligt en av specialpedagogerna på Gumaelius har de haft en elevresurs som har fyllt en viktig funktion i arbetet med eleven. Jämfört med exempelvis en ämneslärare har elevresursen kunnat finnas med och påminna eleven om olika uppgifter. Enligt psykologen går de *”aldrig in och tar över arbetet kring en elev, utan kommer endast med stöd, annars finns det risk för att vi tappar pedagogens involvering kring barnet”*. Enligt Gumaeliuskolan har de fått konkreta tips på hur de kan möta eleven på ett bra sätt, medan en av de intervjuade vill *”ha lite mer handfast hur man ska jobba och inte bara tips, eftersom det är elever med stora behov”*. Specialpedagogen ser att *”ge stöd mellan mötena är en sak som vi absolut skulle kunna utöka.”*

Metoden ger familje- och barnsekreterare, familjehem och elevhälsoteam stöd i att stötta barnet i hela dess situation, enligt verksamhetschef på Socialförvaltningen. Enligt psykologen är det viktigt att de får tag på helheten kring eleven, *”vad har eleven varit med om tidigare i livet, vad kan vi förvänta oss med mera”*. Enligt de intervjuade finns det både för- och nackdelar med att arbetet sker enligt en manual. Framförallt ger manualen en systematik i arbetet som medför att inget barn faller emellan, enligt verksamhetschef för psykologgruppen, men efterfrågar en viss flexibilitet i manualen. Till exempel skulle psykologdelen i kartläggningarna behöva utvecklas med andra metoder då bedömningsarbetet är tidskrävande, enligt verksamhetschefen. Enligt projektledaren är det bra struktur i mötena. Mötena har fungerat särskilt bra om det inte finns många insatser hos en elev enligt biträdande rektor på Gumaelius. *”Beror dock mycket på hur varje enskilt fall ser ut, kan bli väldigt mycket möten ibland om till exempel Samba också är inkopplat”*. Enligt mentor på Gumaelius har mötena blivit mera avstämning utan att något händer när eleven själv inte vill, *”mötena blir inaktuella”*, vilket en av specialpedagogerna håller med om. Enligt flera av de intervjuade är tiden den största utmaningen, att få alla parter att träffas vid samma tillfälle. På Gumaelius har de ibland haft svårt att hitta tid när rektor kan delta. Enligt tidigare projektledaren blir det mycket administrativ tid, *”samtidigt måste man nog lägga denna tid för att synka alla och sätta barnet i fokus”*. Enligt verksamhetschef för psykologgruppen blir Skolfam som ett förstärkt elevhälsoteam. Skulle elevhälsan fungera och ha de resurser som behövs skulle inte Skolfam behövas, enligt specialpedagogen.

Samverkan

Skolfamteamet är inte ett team utan flera team. *”Specialpedagog och psykolog är grunden, sedan har det varit olika team i olika konstellationer kring varje barn”*, enligt tidigare projektledaren. De intervjuade beskriver att teamet har haft en bra kombination med psykologens och specialpedagogens kompetenser och erfarenheter. Teamet *”fyller upp behoven”* enligt projektledaren. Enligt projektägaren är personerna i teamet väldigt kompetenta och arbetet har fungerat väl. Teamet är *”tydliga och engagerade och driver på arbetet med eleven”*, enligt Gumaelius.

De intervjuade beskriver samverkan inom teamet som väldigt bra. Även samverkan mellan team, skola och socialtjänst har fungerat väl och varit positivt. Enligt tidigare projektledare såg skola och socialtjänst tidigt vinningen i att samarbeta. Specialpedagog och psykolog har fungerat som en brygga över mellan skola och socialtjänst, enligt de intervjuade. Enligt verksamhetschef för psykologgruppen kan det vara positivt att komma utifrån och på så vis öppna upp dörrar. ”*Vi har kunnat leverera fler förklaringar på hur skolvärlden fungerar till socialtjänsten... skolan har blivit mer engagerade och ställer frågor till socialtjänsten, som de annars kanske inte skulle gjort*”, enligt specialpedagogen. Enligt verksamhetschef för psykologgruppen visar satsningen på behovet av mer resurser inom elevhälsan då arbetet har varit beroende av vilken mottagarkapacitet som finns på skolorna. Enligt samma chef har Skolfam fungerat som bäst där elevhälsoteamen fungerat bäst. Det kan behövas ett tätare samarbete mellan Skolfampspsykologen och skolpsykologerna inom elevhälsoteamen, enligt enhetschef på Kommunstyrelseförvaltningen. Enligt flera av cheferna är det viktigt att psykolog och specialpedagog i teamet har kontakt med sin yrkesgrupp på en organisatorisk nivå. Flera av de intervjuade beskriver att de hade önskat ett större engagemang och intresse från berörda chefer. Enligt projektledaren kan ledningsgruppens roll behöva förtydligas och vilka frågor man äger, exempelvis hur anställningar ska hanteras.

Måluppfyllelse

De intervjuade anser att satsningen har nått rätt målgrupp, vilket är alla familjehemsplacerade barn i ålder 7–14 år som är placerade av Örebro kommun i Örebro kommun (vid satsningens start). Inledningsvis var det diskussioner om elever i årskurs åtta skulle ingå i satsningen, med anledning av att de eleverna inte hinner göra K2 under sin grundskoletid. Dessa elever kommer nu kunna göra K2, även om de går på gymnasiet, enligt psykologen. De intervjuade beskriver satsningen som lyckad på många sätt. Inför satsningens start var de inställda på att barnen skulle vara en grupp med stora behov. Enligt specialpedagogen har Skolfam klarlagt hur stora behoven är för barnen i målgruppen, ”*vi har upptäckt många elever som hamnat mellan stolarna, som haft behov av insats från skola och socialtjänst men som inte fått detta. Det var vi chockade över, att det var så pass många*”. De intervjuade lyfter att det går mycket bättre i skolan för många av barnen, även om barnen inte hinner nå måluppfyllelsen i skolan. En bidragande orsak till att det går bättre, enligt några av de intervjuade, är att barnen blir sedda och fokuserade på och att det faktiskt finns vuxna som är engagerade. ”*Det blir som ett forum för barnet att prata om hur de har det i sitt familjehem, vilket inte alltid är bra*”, enligt en av specialpedagogerna på Gumaelius. Tidigare projektledaren skulle vilja att man lyssnade in barnets röst mer. I några fall där det inte blir en lika tydlig progression beror det på att någon inte gjort vad den ska, ”*det är inte metoden det är fel på*”, enligt tidigare projektledaren. I något fall där både Skolfam och Samba är inkopplat handlar det inte om måluppfyllelse utan mer om att vara i skolan, enligt biträdande rektor på Gumaelius. Enligt specialpedagogen och psykologen har de inte lyckats tillgodose de stora behoven fullt ut, vilket beror på resursbrist. Den information som skolorna fått genom kartläggning har skolorna kunnat använda till att ta fram åtgärdsprogram, som de kan ta upp i arbetslagen för att fördela resurser, enligt specialpedagogen.

Enligt samtliga intervjuade har samverkan mellan skola och socialtjänst blivit bättre. ”*Just dessa professioner tillsammans som kommer från olika kulturer får en annan förståelse för varandras uppdrag och detta*

gör att man gör det lilla extra för barnet”, enligt tidigare projektledare. Satsningen har inneburit en kompetenshöjning för skola och socialtjänst och satsningen har inneburit att fler får syn på hur en verksamhet fungerar. Enligt tidigare projektledare har socialsekreterarna lärt sig hur skolan fungerar och vilka förutsättningar de kan ge för att barnen ska utvecklas. Ett resultat är att socialtjänsten har ändrat sina rutiner, till exempel tar de ut betygsunderlag, enligt flera av de intervjuade. Metoden har gett mervärde för fler barn genom att socialsekreterarna har kunnat ha med sig kunskaperna från Skolfam till andra familjehemsplacerade barn, enligt tidigare projektledare. En framgångsfaktor, enligt förvaltningschefen på Socialförvaltningen, är att teamet har suttit i samma lokal som socialsekreterarna. Satsningen har även synliggjort behovet av att arbeta mer med stöttning mot familjehemmet, enligt enhetschef på Socialförvaltningen.

Enligt en av specialpedagogerna på Gumaelius blir det många byten av socialsekreterare, även inom satsningen. I och med Skolfam vet skolan vem som är ansvarig och vem man kan vända sig till. På Gumaeliusskolan finns det en vana att arbeta tvärprofessionellt och enligt biträdande rektor är de *”nöjda när de kan få hjälp till sådana här möten*”. För dem har den omfattande utredningen, framförallt psykologbedömningen, varit värdefull och *”när man sedan sätter ihop denna med den pedagogiska får man hela bilden*”. Även familjehemmen har fått ökad kunskap, enligt specialpedagogen, om hur de borde agera som skolföräldrar och information om hur det går för barnet i skolan och barnets behov. Satsningen har bidragit till en bättre samverkan på skolnivå, men *”på en organisatorisk nivå saknas det en gemensam mötesplats mellan skola och socialtjänst. Finns i styrgruppen men inte på verksamhets- eller enhetsnära nivå*”, enligt tidigare projektledaren.

Andra effekter

Enligt specialpedagogen har deras arbete med att synliggöra de familjehemsplacerade barnens behov resulterat i att *”de som ser över elevhälsan i Örebro har kommit fram till att i dagordningen ska de ta upp familjehemsplacerade barn som en stående punkt*”.

Synpunkter kring implementering

Samtliga intervjuade är positiva till satsningen och anser att Skolfam ska implementeras. Enligt specialpedagogen borde man då se över om något skulle kunna justeras i modellen. En justering skulle kunna vara kravet om uppföljningsmöten inom 6–8 veckor för alla elever, att dessa möten är tätare för elever som behöver det och färre möten för elever som inte behöver det. De intervjuade på Gumaeliusskolan resonerar likadant. Enligt verksamhetschef för psykologgruppen skulle mötena kunna systematiseras bättre utifrån när elevhälsomötena är. Metoden skulle även kunna justeras gällande vilka instanser som ska vara med på mötena över tid. Biträdande rektor på Gumaelius lyfter frågan om att *”det skulle kunna vara så att det (läs Skolfam) inte är rätt insats för eleven, att man inte kommer framåt, då måste man bitta andra insatser*”. Mentor på Gumaelius instämmer och anser att om insatserna inte leder någonstans ska man avsluta och utvärdera tidigare. Med anledning av att barn får insatser från flera håll skulle *”Samba kunna vara för de barn som inte är familjehemsplacerade, då det är lite samma sak även om de har olika funktioner*”, enligt en av specialpedagogerna på Gumaelius.

De intervjuade har olika uppfattning om organisatorisk tillhörighet för funktionerna psykolog och specialpedagog i teamet. Projektledarna anser att funktionerna ska vara anställda inom socialtjänsten. Specialpedagogen anser att det varit en nackdel att specialpedagogen och psykologen

inte varit anställda inom socialtjänsten, ”dock kan det vara en risk i att samverkan med skolan kan påverkas negativt”. Framförallt skulle det underlätta om teamet hade en och samma chef, enligt tidigare projektledaren. Psykologen har under satsningens genomförande varit anställd i psykologgruppen, men anser inte att tjänsten ska vara kvar under denna grupp. ”Risken är att Skolfam-psykologuppdraget försvinner in i skolpsykologuppdraget om de är för nära varandra”. Enligt psykologen är det stor skillnad mellan uppdragen för traditionell skolpsykolog och psykolog i Skolfam. Skolpsykolog kartlägger inte på individnivå (exekutiva svårigheter såsom svårt att planera, avgränsa intryck med mera), ”därför hamnar många barn mellan stolarna... dessa barn behöver en kartläggning och här kommer Skolfam in”, enligt psykologen. Verksamhetschef för psykologgruppen ser vinster med att psykologen är fortsatt anställd i psykologgruppen för att minska sårbarheten när en person slutar. Enligt enhetschefen på Kommunstyrelseförvaltningen skulle man kunna fundera över att ha två personer på deltid på varje tjänst för att förebygga sårbarheten. För att främja samverkan vid en eventuell implementering är det viktigt att teamet är samlokaliserat, enligt de intervjuade. Enligt flera av de intervjuade är det fortsatt viktigt att arbeta med kontinuerlig kunskapsspridning och utbildning till både socialtjänsten och skolan, samt att skapa mötesplats för detta.

Enligt intervjuerna är det oklart om satsningen ska skalas upp. Projektägaren är osäker om satsningen ska utökas till andra målgrupper, men ser att skolan självklart kan ta in metoden i elevhälsoteamens arbete, ”kompetensen får sprida sig av sig själv efter ett tag”. Det är dock viktigt att verksamheterna informeras och att kunskap sprids om konceptet, enligt projektägare och förvaltningschefen för Socialförvaltningen. Enligt specialpedagogen skulle hela skolorganisationen kunna använda sig av den information som Skolfam bidragit till att ta fram, exempelvis att skolan arbetar aktivt med utvärdering. Enligt verksamhetschef för psykologgruppen är det många fler elever utöver målgruppen som lever under samma förhållanden och som skulle behöva hjälp. Skolfam skulle kunna utökas till barn som är placerade i Örebro men inte av Örebro kommun, enligt förvaltningschefen för Socialförvaltningen och en av specialpedagogerna på Gumaelius. Ett sätt skulle kunna vara att identifiera andra Skolfamkommuner som har familjehemsplacerade barn och samarbeta, enligt förvaltningschefen. Om satsningen ska utökas till familjehemsplacerade barn från andra kommuner i Örebro kommun måste det till fler team för att kunna tillgodose detta, enligt tidigare projektledare. Enligt några av de intervjuade skulle nyanlända eller barn med språkstörning kunna vara en utökad målgrupp medan andra tycker att satsningen inte ska skalas upp till en bredare målgrupp då dessa ska tas omhand i elevhälsoteamen. Vid en uppskalning blir andra team aktuella, inte socialtjänsten utan Centralt skol- och välfärdsstöd, enligt tidigare projektledare. Enligt verksamhetschef för psykologgruppen skulle man kunna göra pedagogiska program för vissa grupper av barn, men behöver inte vara manualstyrt på samma sätt som i Skolfam. Psykologen är tveksam till om man ska inkludera nyanlända då testerna som används är normerade på en svensk/norsk/dansk population. Det går att använda metoden på nyanlända till viss del för att pedagogen ska lägga sig på rätt språknivå.

2.5 Ekonomiska effekter

Socialtjänstens kostnader för HVB-placeringar

En förväntad ekonomisk effekt av satsningen är att antalet HVB-årsplaceringar i socialtjänsten minskar. Antagandena i ansökan var lågt räknade och motsvarade att tre HVB-årsplatser skulle undvikas tack vare arbetet med Skolfam. Under de tre år som satsningen bedrivits har endast ett

barn som varit placerad på ett familjehem i Örebro kommun av Örebro kommun omplacerats till ett HVB-hem (5 procent av alla familjehemsplacerade barn under perioden). Motsvarande siffra för treårsperioden innan satsningen startade var fyra omplacerade barn (14 procent av alla familjehemsplacerade barn under perioden). Om satsningen inte hade genomförts finns ingen anledning att tro att antalet placeringar för nästkommande sexårsperiod (2018–2023) hade minskat. Utgå därmed ifrån att åtta barn under kommande sexårsperiod kommer befinna sig i riskzonen för HVB-placering (i genomsnitt fyra barn under varje treårsperiod). I och med att barnen och familjehemmen fått ett ökat stöd, samt att HVB-årsplaceringarna minskat under perioden, borde antagandet att två barn stöttas i så stor utsträckning att de kan undvika placering betraktas som troligt. Detta ger då en ekonomisk effekt på 1 800 tkr, fördelat på sex år.

Minskat behov av öppenvård från socialtjänsten

En annan förväntad effekt av satsningen är att minska belastningen på öppenvården för åldern 20–24 år genom att förbättra de låga betygen, som på sikt förväntas minska målgruppens överrisk för missbruk. I ansökan gjordes ett lågt antagande om att minska kostnaderna för öppenvård med 0,3 procent under sex år, det vill säga 50 tkr per år. Med tanke på att det går mycket bättre för många av barnen i skolan enligt de intervjuer som gjorts och att satsningen generellt sett varit lyckad för målgruppen, borde satsningen på sikt kunna minska belastningen på öppenvården. Dock behöver elevernas betyg följas, samt kartläggning nummer 2 (både pedagogiska och psykologiska) genomföras, för att kunna bekräfta detta.

Minskat behov av stödresurser/-insatser i grundskolan

Satsningen förväntades enligt ansökan underlätta skolarbetet och minska behovet av stödresurser och stödinsatser. En minskning med 25 procent av en specialpedagogtjänst ansågs rimlig efter ett par år, vilket skulle resultera i en kostnadsreduktion på totalt 600 tkr. Det är tveksamt om så har blivit fallet, då satsningen snarare belyst behovet av mer resurser inom skolan. Möjligen att behovet av stödresurser/insatser kan minska på sikt, tack vare så kallade ”Spillover-effekter” på skolornas elevhälsoteam som stärker deras kunskap om målgruppen, vilket bör underlätta för verksamheten. Dock inte i samma grad som förväntades i ansökan.

Färre elever går om grundskolan

Ytterligare en förväntad effekt av satsningen är att tre elever ska stöttas i så stor utsträckning att de inte behöver gå om en årskurs i grundskolan. När denna slutrapport skrivs har ingen elev under satsningens gång behövt gå om en årskurs. Exakt hur många av eleverna som varit involverade i Skolfam och som riskerat att gå om en årskurs ifall de inte fått insatsen är svårt att fastställa, men eftersom målgruppen statistiskt löper en stor risk för att vara överåriga när de lämnar grundskolan borde antagandet om att fem elever riskerat/kommer riskera att gå om en årskurs anses som rimligt. Det går att konstatera med säkerhet att åtminstone en elev blivit hjälpt så pass mycket av Skolfam att hen sluppit gå om en årskurs. Innan eleven blev involverad i arbetet med Skolfam fanns stora svårigheter i skolan där en ansökan om särskild undervisningsgrupp lämnats in. Dock, med hjälp av stöd från familjehemmet och teamet, lyckades eleven nå kunskapsmålen i så stor utsträckning att ett extra år i grundskolan kunde undvikas. På grund av att satsningen generellt sett varit lyckad för barnen, samt att det går att se en tendens till att andelen elever med icke godkända betyg

minskar, antas ytterligare en elev stöttas i så stor utsträckning att hen slipper gå ett extra år i grundskolan. Dessa två elever som slipper ett extra skolår ger i så fall en ekonomisk effekt på 150 tkr fördelat på två år.

Gymnasieskolans kostnader för överåriga

En förväntad ekonomisk effekt av satsningen är att antalet överåriga i gymnasieskolan minskar eller att färre elever behöver gå ett år på introduktionsprogram för att bli behörig. Detta har dock visat sig vara svårt att följa upp, eftersom endast fyra elever från årskurs 9 har hunnit få betyg när denna slutrapport sammanställs. Av dessa fyra elever hade dock ingen vid starten av satsningen godkända betyg i alla kärnämnen (svenska, matematik samt engelska), medan två av eleverna nu lyckats med detta. Hur många elever från målgruppen som i framtiden skulle varit aktuella för antingen gå om en årskurs eller börja på introduktionsprogram, om de inte fått ta del av satsningen, är inte känt. Men utifrån tidigare betygsstatistik samt att skolan är ett så pass stort problemområde för målgruppen kan det förutsättas att relativt många, säg sju elever, skulle behövt ett extra år i gymnasiet. Eftersom majoriteten av pedagogerna, familjehemmen och barnen själva är överens om att det skett en positiv utveckling i skolan, även om det ännu inte hunnit visa sig i betygsstatistiken för årskurs 9, borde antagandet om att tre elever fått så pass mycket stöd av teamet att de inte kommer behöva ett extra år i gymnasiet kunna anses som rimligt. Det ger i så fall en ekonomisk effekt på 250 tkr, fördelat på tre år.

Färre utbetalningar av försörjningsstöd

Enligt samma resonemang som för socialtjänstens effekter (minskat behov av öppenvård), bör antagandet om antalet elever som i framtiden har behov av försörjningsstöd eller arbetsmarknadsåtgärder, grunda sig på andelen elever som förbättrat sina betyg samt sett en förbättring av den pedagogiska och psykologiska kartläggningen. I nuläget är eleverna för unga och arbetet med Skolfam pågått under en för kort period för att kunna göra några kvalificerade antaganden kring detta. Om det däremot visar sig att målgruppen i större utsträckning än tidigare uppnår gymnasiebehörighet, minskar risken för framtida utanförskap och de i ansökan bedömda effekterna bör då kunna betraktas som troliga. Detta kommer följas upp i den uppföljande utvärderingen som görs 2021.

2.6 Satsningens kostnader

Satsningen har beviljats medel för att pågå under tre år, det vill säga till och med december 2018. Fram till 2018-08-31 (Delår 2 för 2018) kan kostnaderna för satsningen summeras till 3 700 tkr. Den totala budgeten som är beviljad för hela treårsperioden uppgår till 5 640 tkr. Prognosen visar dock att kostnaderna för hela satsningen, under förutsättning att den fortgår sin beviljade treårsperiod, kommer summera till cirka 4 300 tkr (se tabell 4).

Projektet kom igång senare än beräknat på grund av försenad rekryteringsprocess. I och med detta belastades inte projektbudgeten under de första fem månaderna, dock har projektet haft högre lönekostnader än beräknat. Detta trots att projektet inte behövt betala någon lokalhyra och att ingen interndebitering har skett för projektledarens lön under de två första åren. Under 2018 tillsattes en ny projektledare vars lön (25 procent) har belastat projektbudgeten.

Kostnader för Socialförvaltningen på 385 tkr har funnits men ej betalats ut, på grund av att förvaltningen själva valt att finansiera en del av satsningen med tillfälliga projektmedel. Dessa 385 tkr kommer därmed inte återföras, då de inte har belastat reservationen för sociala investeringar.

Tabell 4. Kostnader för satsningen Skolfam.

Kostnadspost	Budget, totalt	Utfall, 2018-08-31	Utfall, totalt (prognos)
Personal	5 190 000	3 610 694	4 150 000
Lokal	194 000	0	0
Material	60 000	29 678	34 000
Utbildning	186 000	14 272	16 000
Övrigt	10 000	85 171	100 000
Summa	5 640 000	3 739 815	4 300 000
Varav egen finansiering	385 000	385 000	385 000

2.7 Kostnadsnyttanalys

Den ekonomiska modell som används inom arbetet med sociala investeringar i Örebro kommun utgår ifrån att nettokostnaden för genomförandet av en satsning åtminstone ska gå jämnt upp med effekterna och summera till noll, det vill säga att satsningen i sin helhet finansieras av de effekter som genereras på den kommunala ekonomin. Om effekterna blir större än så uppstår ett överskott för kommunen och de nämnder där effekterna uppkommer.

I en kostnadsnyttanalys ställs kostnaderna i förhållande till de ekonomiska effekterna. För att genomföra en sådan analys justeras utfallet av kostnaderna, per 2018-08-31, upp till 4 000 tkr för att motsvara hela perioden för satsningen fram till oktober 2018, vilket är den period som denna utvärdering avser.

På kort sikt är det svårt att tydligt påvisa att satsningen genererar ekonomiska effekter som överstiger kostnaden på 4 000 tkr. På längre sikt tyder dock mycket på att kommunen kommer kunna räkna hem kostnaderna för verksamheten tack vare ett tidigt proaktivt arbete, under förutsättning att effekterna för målgruppen utvecklas som förväntat. Dessa effekter är framförallt kopplade till andelen elever som förbättrat sina betyg samt sett en förbättring av den pedagogiska och psykologiska kartläggningen. Om det visar sig att målgruppen i större utsträckning än tidigare uppnår gymnasiebehörighet, minskar risken för ett framtida utanförskap och sannolikt även kostnaderna. Dessa mått kommer följas i den uppföljande utvärderingen 2021.

Kostnad per deltagare

Om kostnaderna för satsningen fördelas på de 21 barn som tagit del av Skolfam motsvarar det drygt 190 tkr per barn. Denna kostnad kan vid en första anblick anses hög, men forskning visar att familjehemsplacerade barn har stora överrisker för att hamna i socialt utanförskap, se tabell 5.

Tabell 5. Överrisker för målgruppen jämfört med en referenspopulation⁵

Utfall	Överrisk, jämfört med referenspopulationen
Alkoholmissbruk fr.o.m. 20-årsdagen	4,8 ggr
Narkotikamissbruk fr.o.m. 20-årsdagen	6,8 ggr
Allvarlig kriminalitet fr.o.m. 20-årsdagen	7,5 ggr
Ekonomiskt bistånd vid 25 år	9,7 ggr

Kostnaden per barn kan exempelvis ställas i relation till att behöva gå ett extra år i gymnasiet samt bli beroende av försörjningsstöd i två år efter avslutad skolgång, som förväntas vara två av de effekter som satsningen bidrar till att motverka, vilket motsvarar cirka 200 tkr. Därför bör satsningens kostnad per deltagare ses som låg för att motverka ett socialt utanförskap.

Samhällsekonomiska aspekter

De ekonomiska beräkningar som genomförts i denna utvärdering avgränsar sig till den kommunala ekonomin. Utöver dessa innebär Skolfams insatser sannolikt en del effekter för andra aktörer inom samhället.

Utbildningsnivån utgör en viktig bas för individens arbetsmarknadsmässiga, ekonomiska samt fysiska och psykiska hälsa. Det finns tydliga samband mellan individens utbildningsnivå och risken för framtida utanförskap. Att stå långt ifrån arbetsmarknaden, egen försörjning, sociala nätverk med mera innebär ett utanförskap som nästintill alltid också genererar sämre levnadsvillkor och hälsa. För att förhindra en utveckling mot ett utanförskap i vuxen ålder är en central faktor genomförd gymnasieutbildning, vilket ökar chanserna till tillträde på arbetsmarknaden. Liknande slutsatser kan dras utifrån målpuppfyllelse i årskurs 9. Satsningens genomförande kommer därför, på sikt, troligtvis innebära minskade kostnader för bland annat polis och kriminalvård, sjukvård och arbetslöshet.

3 Analys och slutsatser

3.1 Slutsatser

- Satsningen anses ha bidragit till mål om att familjehemsplacerade barn ges förbättrade förutsättningar att klara sin skolgång samt en förbättrad samverkan mellan skolan och socialtjänsten.
- Det är på kort sikt svårt att påvisa att satsningen genererat ekonomiska effekter som överstiger kostnaderna. Det beror framförallt på att de mått som ligger till grund för beräkning av eventuella besparingar än så länge är svåra att dra slutsatser av, eftersom tillräckliga data ännu inte finns tillgänglig. På längre sikt finns det dock förutsättningar för att satsningen kommer vara lönsam i ett kommunalekonomiskt perspektiv.
- Satsningen har i nuläget uppnått den kvantitativa målsättningen om att 80 procent av de familjehemsplacerade barnen som inkluderas i Skolfam undviker omplacering till HVB

⁵ Socialstyrelsen, 2010, Social rapport 2010

(utfall 95 procent). Målsättningen om att 80 procent av de familjehemsplacerade barnen ska uppnå gymnasiebehörighet har däremot ännu inte uppnåtts.

- Satsningen beskrivs som positiv och har satt fokus på de familjehemsplacerade barnen och deras behov.
- Manualen har gett systematik i arbetet men det efterfrågas en viss flexibilitet, exempelvis när uppföljningsmöten ska ske och vilka som deltar på mötena.
- Svårigheter att hinna genomföra de uppföljande kartläggningarna i tid inför slutrapporten och satsningens avslut beror till stor del på att satsningens start försenades.
- Enligt de kvantitativa resultaten har Skolfam varit till stort stöd för skolpersonalen, socialtjänsten och familjehemmet i deras kontakt med barnet och respektive verksamhet. Skolpersonalen och familjehemmen anser att modellen fungerat mycket bra när det gäller att föra barnets talan samt ge barnet stöd för ökad måluppfyllelse i skolan.
- Enligt enkätsvaren har det systematiska arbetet, information kring barnet och kartläggningarna varit till ett mycket bra stöd för skolpersonalen och barn- och familjehandläggarna. För handläggarna har Skolfams helhet med olika yrkesgruppers kompetens varit ett mycket bra stöd
- De kvantitativa resultaten indikerar att det finns svårigheter i kontakten med vårdnadshavare.
- En majoritet av skolpersonalen och socialtjänsten anser att samarbetet med den andra verksamheten har fungerat bra samt har förbättrats i och med arbetet med Skolfam. En femtedel av skolpersonalen och socialtjänsten anser dock att det finns förbättringsmöjligheter i samverkan.
- Enligt de intervjuade går det mycket bättre i skolan för många av barnen numera, tack vare Skolfam, även om barnen inte hinner nå måluppfyllelsen i skolan. Enligt enkätsvaren anser 88 procent av barnen att de blivit bättre i skolan under perioden, där majoriteten anser att de blivit hjälpta av Skolfam.
- Det går att urskilja en minskning av andelen icke godkända betyg vid en jämförelse av perioden utan Skolfam och perioden med Skolfam. Dock är minskningen marginell vid en jämförelse av periodens start och slut. Det kan vara en indikation på att eleverna faktiskt ökat sitt deltagande i undervisningen. Dock krävs det ett större underlag och en längre mätperiod för att kunna fastställa ett samband. En uppföljande utvärdering om ett par år bör kunna ge ett bättre underlag.
- Teamet beskrivs som kompetenta, tydliga, engagerade och driver på arbetet med eleven. De har fungerat som en brygga mellan skola och socialtjänst.
- Satsningen har inneburit en kompetenshöjning för skola och socialtjänst men även för familjehemmen.
- Samtliga intervjuade anser att satsningen ska implementeras. Det framkommer däremot olika syn på frågan om organisatorisk tillhörighet för funktionerna psykolog och specialpedagog i teamet.
- De stora behoven har Skolfam inte lyckats nå fullt ut, vilket delvis beror på resursbrist i skolan för att genomföra insatser.
- Ansvar och roller mellan projektledare och ansvariga chefer behöver förtydligas, exempelvis hur anställningar ska hanteras.

3.2 Komponentanalys

De komponenter som bedöms vara avgörande för att uppnå de positiva utfall som satsningen genererat är:

- Teamets specialpedagog och psykolog samlokaliseras med socialsekreterarna.
- Team med kompetenta medarbetare, som är tydliga och engagerade och driver på arbetet med eleven och som kan agera brygga mellan skola och socialtjänsten.
- Strukturerat arbetssätt men med viss flexibilitet.
- Fungerande elevhälsoteam ökar förutsättningarna för positiva effekter.

4 Förslag till beslut

4.1 Förslag till implementering

Sammantaget, utifrån utvärderingens resultat, lämnas nedanstående förslag till implementering:

- Fortsatt utveckling av gemensamt arbetssätt, med skola och socialtjänst i samverkan, i syfte att öka måluppfyllelsen för särskilt utsatta grupper, framförallt familjehemsplacerade barn.

Följande förutsättningar krävs vid en implementering för att säkerställa effekter:

- Gemensamma och förankrade rutiner hos skola och socialtjänst kring uppföljning av insatser till målgruppen och familjehemmen.
- Kontinuerlig kunskapsspridning och utbildning till både socialtjänsten och skolan, samt att skapa mötesplats för detta.

Grundskolenämnden har, tillsammans med Socialnämnderna och Kommunstyrelseförvaltningen genom Centralt skolstöd, till ansvar att säkerställa genomförandet av implementeringen i ordinarie verksamhet i enlighet med förslaget ovan, inom ramen för ordinarie budget.

4.2 Plan för återföring

Om effekterna av en satsning blir mindre än antagandena i ansökan sker en återföring i den grad som faktiska effekter uppkommer under satsningens genomförande, alternativt vad som kan konstateras eller prognostiseras vid en uppföljande utvärdering 1–3 år efter avslutad satsning. Dock återförs alltid minst 30 procent av satsningens kostnad, fördelat på respektive nämnd utifrån ursprunglig återföringsplan, oavsett satsningens resultat. De redovisade ekonomiska effekterna enligt avsnitt 2.5 ligger till grund för nedanstående justerade återföringsplan.

Grundskolenämnden

En förväntad effekt av satsningen var enligt ansökan att underlätta skolarbetet och att minska behovet av stödresurser och stödinsatser. Det är tveksamt om så har blivit fallet, då satsningen snarare belyst behovet av mer resurser inom skolan. Dock antas behovet av stödresurser/insatser kunna minska på sikt, tack vare ”Spillover-effekter” på skolornas elevhälsoteamen. Dock inte i

samma grad som förväntades i ansökan, vilket innebär att återföringsplanen revideras ner till 180 tkr för grundskolan, fördelat på fem år, vilket motsvarar miniminivån på 30 procent.

Programnämnd Barn och Utbildning

Antagandena i ansökan om effekter för grundskolan motsvarar att tre elever skulle slippa gå om en årskurs tack vare Skolfam. Exakt hur många av eleverna som varit involverade i Skolfam och som riskerat att gå om en årskurs ifall de inte fått insatsen är svårt att fastställa, men eftersom målgruppen statistiskt löper en stor risk för att vara överåriga när de lämnar grundskolan borde antagandet om att fem elever riskerat/kommer riskera att gå om en årskurs anses rimligt. Åtminstone en elev har blivit hjälpt så pass mycket av Skolfam att hen sluppit gå om en årskurs. Utöver detta antas ytterligare en elev stöttas i så stor utsträckning att hen slipper gå ett extra år i grundskolan. Dessa två elever som slipper ett extra skolår ger i så fall en ekonomisk effekt på 150 tkr fördelat på två år.

Motsvarande beräkningar för att antalet överåriga elever i gymnasieskolan minskar eller att färre elever behöver gå ett år på introduktionsprogram är svårare att följa upp, eftersom endast fyra elever från årskurs 9 har hunnit få betyg när denna slutrapport skrivs. Dock utifrån tidigare betygsstatistik samt att skolan är ett så pass stort problemområde för målgruppen kan det förutsättas att relativt många, säg sju elever, skulle behövt ett extra år i gymnasiet. Av dessa sju antas tre elever fått så pass mycket stöd av teamet att de inte kommer behöva ett extra år i gymnasiet. Det ger en ekonomisk effekt på 250 tkr, fördelat på tre år, vilket motsvarar 42 procent av den planerade återföringen.

Återföringsbeloppen summeras till 400 tkr för Programnämnd Barn och Utbildning och avser åren 2018–2021.

Socialnämnderna

I ansökan antogs att tre HVB-årsplaceringar skulle undvikas tack vare satsningen. Under de tre år som satsningen bedrivits har endast ett barn som varit placerad på ett familjehem i Örebro kommun av Örebro kommun omplacerats till ett HVB-hem (5 procent av alla familjehemsplacerade barn under perioden). Motsvarande siffra för treårsperioden innan satsningen startade var fyra omplacerade barn (14 procent av alla familjehemsplacerade barn under perioden). Om satsningen inte hade genomförts finns ingen anledning att tro att antalet placeringar för nästkommande sexårsperiod (2018–2023) hade minskat. Utgå därmed ifrån att åtta barn under kommande sexårsperiod kommer befinna sig i riskzonen (i genomsnitt fyra barn under varje treårsperiod), varav två av dessa kan stöttas i så stor utsträckning att de kan undvika HVB-placering. Detta ger då en ekonomisk effekt på 1 800 tkr, fördelat på sex år.

I ansökan gjordes ett lågt antagande om att minska belastningen på öppenvården för åldern 20–24 år genom att förbättra de låga betygen, som på sikt förväntas minska målgruppens överrisk för missbruk och därmed minska kostnaderna. Dock behöver elevernas betyg följas, samt kartläggning nummer 2 (både pedagogiska och psykologiska) genomföras, för att kunna utvärdera dessa effekter. Eftersom ingen återbetalning sker innan 2021 är utgångspunkten att återföringen förblir

oförändrad, det vill säga 300 tkr under åren 2021–2023, i inväntan på den uppföljande utvärderingen.

Återföringsbeloppen summeras till 2 100 tkr för Socialnämnderna. Dock kommer 385 tkr att dras från återföringsbeloppet i och med att förvaltningen själva valt att finansiera en del av satsningen med tillfälliga projektmedel och därmed inte belastat reservationen för sociala investeringar med ovanstående belopp. Återföringsbeloppen summeras till 1 715 tkr och avser åren 2019–2023.

Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Enligt ansökan antogs att tre individer under vardera fem år skulle slippa försörjningsstöd tack vare arbetet med Skolfam. Där grundades beräkningarna utifrån en alldeles för hög schablon för försörjningsstöd (100 tkr per år) vilken bör justeras ner till 70 tkr per år. Enligt samma resonemang som för socialtjänstens effekter (minskat behov av öppenvård), bör antagandet om antalet elever som i framtiden har behov av försörjningsstöd eller arbetsmarknadsåtgärder, grunda sig på andelen elever som förbättrat sina betyg samt sett en förbättring av den pedagogiska och psykologiska kartläggningen. Eftersom ingen återbetalning sker innan 2021 är utgångspunkten att återföringen förblir oförändrad (med justering för den tidigare schablonkostnaden), det vill säga 1 000 tkr under åren 2021–2025, i inväntan på den uppföljande utvärderingen.

Reviderad återföringsplan

Nedan presenteras en sammanställning av återföringsplanens belopp per nämnd och år. Med budget avses ursprunglig plan enligt ansökan (per 2015) och med utfall avses justerad återföringsplan utifrån resultatet i slutrapporten (per 2018). Totalt återförs 62 procent av den ursprungliga återföringsplanen, dock kommer inte hela beloppet återföras för Socialnämnderna⁶. Orsaken till nedjusteringen är främst att det är svårt att påvisa effekter av andelen behöriga elever till gymnasieskolan, samt att satsningen snarare belyst behovet av mer resurser inom skolan och inte en minskning. Även den pedagogiska och psykologiska kartläggningen (påbörjas i november) behöver analyseras. Återföringsplanen kan komma att justeras ytterligare i och med den uppföljande utvärderingen, då det förhoppningsvis finns ett större underlag att bedöma effekterna på.

Återföringsplan		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Summa	
GRUNDSKOLA	BUDGET	-90	-90	-100	-160	-160				-600	
	REVIDERAT	-20	-40	-40	-40	-40				-180	30%
PN BoU (Grundskola)	BUDGET	-70	-70	-60						-200	
	REVIDERAT	-70	-80							-150	75%
PN BoU (Gymnasie)	BUDGET		-200	-200	-200					-600	
	REVIDERAT		-75	-75	-100					-250	42%
VUXAM	BUDGET				-300	-300	-300	-300	-300	-1 500	
	REVIDERAT				-200	-200	-200	-200	-200	-1 000	67%
SOC	BUDGET	-500	-500	-500	-500	-500	-500			-3 000	
	REVIDERAT	-300	-300	-300	-400	-400	-400			-2 100	70%
TOTALT	BUDGET	-660	-860	-860	-1 160	-960	-800	-300	-300	-5 900	
	REVIDERAT	-390	-495	-415	-740	-640	-600	-200	-200	-3 680	62%

⁶ Socialnämndernas återföring kommer justerats ner med 300 tkr 2018 och 85 tkr 2019, på grund av att satsningen finansierats med tillfälliga projektmedel. Se satsningens kostnader på sida 33.

5 Fortsatt arbete

5.1 Fortsatt utvärdering

Vissa mått som ska följas i denna satsning är än så länge svåra att dra slutsatser av, bland annat eftersom tillräckliga data ännu inte funnits tillgänglig. Nedanstående indikatorer kommer därför att följas och analyseras vid en uppföljande utvärdering 2021.

- Andel elever som är överåriga i årskurs 9
- Andel elever som är överåriga i gymnasieskolan
- Andel 16-åriga med gymnasiebehörighet
- Pedagogiska och psykologiska kartläggningen
- Andel 7–18 åriga med HVB-placering
- Andel 18–24 åriga med försörjningsstöd

5.2 Utvecklingsområden

I samband med intervjuerna lyfts flera utvecklingsområden. Projektägaren lyfter att programdirektörerna eventuellt skulle behöva delta i styrgrupp för samverkan.

Förvaltningschefen för Socialförvaltningen påtalar att både vid start och implementering av en satsning behöver man säkerställa med lokalförsörjningsenheten att det finns tillgängliga lokaler.

Tidigare projektledaren framför behov av att uppdatera projektledarens uppdrag, men även vad ett uppdrag innebär att vara chef för en profession inom en social investering. För att förtydliga vid anställning inom en social investering skulle det kunna finnas ett eget anställningsformulär.

Psykologen påtalar ett behov av en central resurspool i Örebro kommun, resurser med bred kompetens som erbjuder kompetensutveckling löpande. Resurserna skulle kunna generera synergieffekter till resterande pedagoger genom sin kompetens.

Bilagor

Bilaga 1 – Utvärderingsschema

Utvärderingsschema Skolfam					
Mål	Aktivitet	Aktivitetsmål	Effektmål	Indikatorer	Ekonomiska effekter
Målgrupp: Barn 7-14 år som är placerade i familjehem av Örebro kommun i Örebro kommun.					
80 % av de familjehemsplacerade barnen som inkluderas i Skolfam uppnår gymnasierehörighet					
80 % av de familjehemsplacerade barnen som inkluderas i Skolfam undviker omplacering till HVB.					
Målgruppen ges förbättrade förutsättningar att klara sin skolgång.	Genomföra Skolfam enligt modellens manual, innehållande stegen: Introducera barn och familj.	Antal barn i satsningen. Antal barn som nekat deltagande i satsning.	Antal och andel i målgruppen som går om en årskurs i grundskolan. Antal och andel i målgruppen som uppnår godkänt på nationella prov i ÅK 5.	Andel överåriga i (eller som gått om) ÅK 9. Andel överåriga i gymnasieskolan.	Färre elever går om årskurs i grundskolan. Minskat behov av extra stödinsatser i grundskolan.
Fler i målgruppen blir behöriga till gymnasieskolan och påbörjar ett nationellt program.	Genomför initial kartläggning.	Antal genomförda initiala kartläggningar.	Antal och andel i målgruppen som uppnår godkänt på nationella prov i ÅK 6.	Andel 16-åringar med yrkesgymnasiebehörighet.	Färre elever går om årskurs i gymnasieskolan.
Fler i målgruppen fullföljer en gymnasieutbildning.	Analysera och formulera plan.	Antal framtagna Skolfam-planer.	Antal och andel i målgruppen som uppnår Y-behörighet till gymnasieskolan.	Andel 18-24 år med försörjningsstöd.	Färre elever i behov av gymnasieskolans introduktionsprogram.
Fler i målgruppen påbörjar vidare studier eller kommer i arbete efter avslutad skolgång.	Uppföljning av individuell Skolfam-plan.	Antal uppföljande eller stödjande möten.	Antal och andel i målgruppen som omplaceras från familjehem till HVB, samt antal dygn.	Andel 7-18 år med HVB-placering.	Färre individer i behov av försörjningsstöd.
Färre i målgruppen behöver omplaceras från familjehem till HVB.	Genomför avslutande kartläggning.	Antal genomförda avslutande kartläggningar.	Antal och andel av ovanstående som återrespektive omplaceras efter HVB-perioden.		Minskat behov av socialtjänstens insatser och öppenvård.
Färre i målgruppen är beroende av stöd från socialtjänstens öppenvård.	Fortsatt uppföljning.	Antal uppföljningsmöten efter avslutande kartläggning.	Pedagogisk utveckling enligt Skolfam-kartläggning.		Minskat flöde mellan familjehems-placeringar och HVB-placeringar.
Färre i målgruppen blir senare beroende av försörjningsstöd.	Avslut inom Skolfam.	Antal avslutande möten med barn och familjehem.	Psykologisk utveckling enligt Skolfam-kartläggning.		
Utvecklad samordning och samverkan mellan skolan och socialtjänsten.			Förbättrad samordning och samverkan, enligt både skola och socialtjänst. (Samverkansenkät)		

Bilaga 2 – Att vara med i Skolfam, vad betyder det?

Att vara med i skolfam – vad betyder det?

1

Insamling av samtycke

Manual kap. 1.1

2

Information från socialsekreterare

Skolfamteam:
Psykolog
Specialpedagog
Socialsekreterare (barnhandläggare)
Socialsekreterare (familjehem)

Manual kap.1.3

3

Skolfamteam träffar barn och familjehem

Manual kap 1.4

4

Skolfamteam träffar skolan

Manual kap. 1.5

5

Pedagogisk och psykologisk kartläggning (K1)

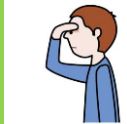
Manual kap. 2

6

Observation i klassen

Manual kap. 2.5

7

Återkoppling

Manual kap.4

8

Diskussion om vilka insatser

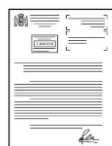
Manual kap. 4 och 5

9

Skolfamplan

Manual kap. 4

13

Fortsatt uppföljning hela grundskolan

Skolfamteam träffar skola och familjehem

Manual kap. 8

10

Individuellt anpassade insatser

Manual kap. 5

14

Att gå ut årskurs 9 med bra betyg

11

Uppföljningar efter 6-8 veckor

Skolfamteam träffar skola och familjehem

Manual kap. 6

12

Pedagogisk och psykologisk kartläggning 2 (K2)
(två år efter kartläggning 1)

Manual kap. 7

www.skolfam.se
www.orebro.se/skolfam

För info om symbollicenser: <http://www.dart-spb.org/licenser> Detta bildstöd är skapat med hjälp av www.bildstod.se